

IV.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 747.

١١٩٢

קונטרם תרי"ג

ספר ומונה

שירים וספרים ומאמרם על תרי"ג מצות התורה מנין וסדרן פירושיהם
ודיניהן עפ"י התלמוד והפוסקים וטעמיהן עד השכל והකלה בלשון
עברי וספרדי ואיטליאני ואשכני

אספתו וערכתו עפ"י א"ב בעוזר אוצר הספרים אשר חנן אותו אלהים לتوزيعת
דורשי המצאות והספות עלייו מאמר המלאים כולל דוגמאות מנוסח העברי
של ס' המצאות להרמב"ם והעתיקות מכ"י ודרושים יקרים וחקירות על ס'
התמונה וס' הקנה

אנ'

אהרון יעלא ליבעך

וישב ודורש פה ווינא.

ווינה תרל"ח לפ"ק.

WIEN, 1878.

Filiale der Brüder W i n t e r.

Buchdruckerei von Georg Brög in Wien, IX., Maria Theresienstrasse 19.
(Unter der Leitung von P. Smolensky.)

מערכת הספרים

ושמא מה שהו סכם שמנון המצוות הם תרי"ג שם"ה
ורmittel הוא לפי דעת ר' שללאי וכפי מות שפרש
הוא המצוות ואנחנו לא נסמך עלייו בפירושו בעין
פסק הלכה אבל נסמך על סוגיות ה תלמודו.

(הרבר' שמיעון בן צמח הוראן בספר
ויהה הרקעוי).

זאת לדעת כי כל מקום שתתנו מוניטין הספר אינה נרשמת היא בדמות 2 או פאליאן.

1) אוצר החיצים מאת ר' זורה בן ר' מאיר קדריש מפראנן תושב רעכניתן,
פראג תקצ"ב⁹. חלק השני הוא אלה המצוות על תרי"ג מצות לפי ספר
החינוך בדרך שאלה ותשובה בין רב לתלמיד בלשון עברית ואשכנזית.
2) אוצר המצוות [Thesoro de Preceptos], בו עצורים פניני תרי"ג מצות
עם פירושיהם טעמיין ורינגן ונהולק לב' חלקיים מצות עשה ומצוות לא תעשה
ונוספה ב' מפתחות מאת הרב ר' יצחק עטיאש זיל' בלשון ספרדי וכותב רומי,
וינוישיאה שפ"ז¹⁰. 4. אמתש' ת"ט¹¹. 4. בדפוס האחרון ח"א מחזק ס"ט דפים
בלי המבוא על תשבע"פ וח"ב מרכז ע' עד דף קכ"ט ואח"כ ב' מפתחים. כל
חלק וחלקו יفرد ליב' בתים וכל בית בינוי על אבניים או מצות. על הספר
זהה ר' משה האנגי בספרו אלה המצוות במצוות האחורונה באמורוז ספר ההינוך
שנעהתק בתכלית היופי.

3) אורות המצוות. בו פרירושי דרושים וחדושים וטעמי המצוות מאת ר'
בנימין ופאל דיאש בראנדזן. אמתש' תק"ג¹².

4) אזהרות¹³ אזהרת ראיית ר' ל' המתחילות אזהרת ראיית לעטך
נתת ונרשם עליהן במחזור כמנהג בני רומה דפוס מנוטובא אישר ל' אזהרות

⁹) הרב בא"ע כתוב בספרו יסוד מורה שער ב' על בעלי האזהרות שהם דומים לאדם
שטייר כמה הוא מספר העשבים הכתובים בספר רפואות והוא לא יכול כמה תועלתו בכל אחד
מאות. ומהו יועלו לו שמותם. והרבב"ם בהקדמות ס' המצוות אומר שהאהרות רובות הספר
המוחבות בארץ ספרד ושמחה בירם הוא מיפורים לא רביונים ונמשכו אחר דבר ג'. בג' ב'

דרבנן ובמחוזר כ"י המבורג נו' 240 אזהרות דמתיבתא קידישא דרבנן רפומכדיותא לפִי עדות החכם ר' ל' דוקען בספרו על הפיטים צד 141 וקורוב הדבר כמו שכח חכם שד"ל ז"ל במקוא למחוזר כמנהג בני רומה שנעשות באחת מישיבות בבבל, ונמצא מהן ברפום רק א"ב ראשונה במחוזר אשכנז ופולין ובני רומה.

5) אזהרות אחנור חיל לרומרם הבורא ר' ל' המתחילות כך ונמצאות בספר ר' עמרם לפי עדות ר' יצחק בן מודרום המפרש האזהרות של רשב"ג בכ"י פריש 273 ועיין מ"ע ארייננט טשנת 1847 עמוד 405.

6) אזהרות אתה הנחלת ר' ל' המתחילות אתה הנחלת תורה לעמך ובמחוזר כמנהג בני רומה דפוס מנוטובה אשר לי נרשם עליהן אזהרות דאלחו זכרות ליטוב ובמחוזר כ"י המבורג נו' 240 אזהרות דרבנן רבנן מתיבתא לפי עדות החכם ר' ל' דוקען בספרו על הפיטים צד 141 ונמצאות במחוזר אשכנז פולין ובני רומה, האזהרות האלה נחלקות לשטנה סדרים ובמחוזר בני רומה נרשם על כל סדר סדר א' ב' וכו' ויש להן סגנון אחד ולשון אחד עם בעל הלוות גדריות והולכין בשטתו כמו שחראה ר' וואלף הידיענחים במחוזר בני רומה לשבעות. [טיקולטסו של החכם שד"ל ז' במקוא למחוזר כמנהג בני רומה פלטה כאן טעות כי כתוב שכספריו הדפוס לא נמצא מהן רק א"ב ראשונה וזה שיך לאזהרות אזהרת ראשית לעיל נו' 4].

7) אזהרות ר' אליהו חזקן בעל אחותו של רב האיני גאון המתחילות אמת יחנה חכמי, יצאו לאור בראשונה עפ"י העתקת שד"ל ז' ב"מ"ע של החכם סירישט הנקרא "ארייננט" טשנת 1850 ובקובץ מעשה ידי גאנונים קדמוניים ברליזן תרטז⁷ עם העזרות ותיקוני הרב ר' יהיאל מליכל זקס ז' ולהטליין ר' יעקב חיים אונגרער, ועיין בית האוצר לשד"ל ז' דף נ"ד ועטורי העבודה להחכם ר' אליעזר ליזר לנידוחה עירך ר' אליהו חזקן ומספר דברי חיים לפיטנים ולפיטים בלשון אשכנז לחכם ר' ל' צונז נ"ז צד קכ"ז ואילך.

8) אזהרות ר' אליהו הכהן צלבוי⁸ המתחילות קרב משכיל ושמוע מני אמרות ונמצאות בספר רותני.

9) אזהרות ר' אליהו העדני המתחילות אדרני בסיני ונמצאות במחוזר דמןאג אנשי ארץ הוהו בק' קוגין ביום שמינין חנ העצרת, אמשט' תמ"ח⁹, ועיין מכתב עתי הנקרא אריאנט טשנת 1846 עמוד 676.

10) אזהרות ר' יצחק בר מרדכי קטחי הנקרא ג"כ מאישטרי פטיט דינאומש המתחילות אני בינה שוכנת מעונה, ונמצאות בספר שלש רגלים

¹⁾ צלבוי או גיילבי הוא בניו לבני העשורים הספרדים השוכנים בקושטו וכל פרוואר ומבטאו הוא Tschelebi ועיין קנטרטס המוגדר צד 27. המשורר הזה היה גדול לפני עדות ר' מנחם תמר ועיין רשימת כ"י ליזן להחכם מש"ש צד 396.

למנחן קרפסינטראין למנחה דשבועות יומם א' וב'. אמתשת' תק"ט⁸. ועיין עמודי העבורה להחכם ר' אליעזר ליזר לאנדסחוטה ערך ר' יצחק קמחי וספר דה"י להפ"יטנים והפ"וטים להחכם ריט"ל צנץ נ' צד 505.

(11) אזהרות ר' יצחק בר רואבן אלברגלוני המתחילות אי זה מקום בינה נמצאות במחוזר כמנחג אלג'יר אשר לוי ונדרשות ליוורנו ת"י⁴ ועם פ"י ישיד משה לר' משה מועשי שם תט"ז תקל"ז⁸ ואמתשת' תצ"ה⁸ ועם פ"י נתיב מצויניך לר' שאל נ' מוסא הכהן המפרש מהוזו שפת' רנות כמנחג טריפולי [ליוורנו תקע"ז ותקצ"ז]⁸ ליוורנו תר"א⁸ ועם פ"י לר' אליהו בן אמוזג במנחת בכורות לחג השבעות ליוורנו תרט"ז⁸ ובם רנה ויושעה ליוורנו תרי"ז⁸ וחמשה פעמים באמתשת' ובירושלים תר"ב⁸. האזהרות ריב"ד מיסודות על הלוות גדוות ועל פיהן יש לתקון ולוחז ולבדר מניין המצאות בה"ג ותמה אני שלآل הרגניש אדם בזה ובכל ספק מפני שהאהזהרות ריב"ד אין נמצאות במדיניותינו. הרב ריב"ד מונה ג"כ ששים וחמש פרשיות אחר מצות עשה ורעו^ז לאוין אחר ששרר בזה^ל: שנANTI עונש כל המצאות סקילה וشرפה. ומחיב הרג ולנוחו, וכתרוק הלואין מונה ג"כ לאו דבשך בחלהב באטרו: יוסר בשור גדי בלי לבשו בחלב שנשמט ביה"ג אשר לפנינו ועיין ערך הלוות גהוות.

(12) אזהרות ר' מנחים אגוזי המתחילות משליך נא חסוך נמצאות בסידור ונמצאות בסידור רומי ועיין ספרו של החכם ריל' דוקען על הפ"וטים צד 141.

(13) אזהרות ר' מנחים תמר המתחילות משוך נא חסוך נמצאות בסידור רומי ועיין דרישת כ"י לידיין להחכם מש"ש צד 139 ואילך.

(14) אזהרות רבינו סעדיה גאון המתחילות אש אוכלה ונחרת מכל הנחרות ונמצאות בקובץ מעשה ידי גאנונים קדטוניים ברלין תרט"ז⁸ עם העורות ותיקונים להרב ר' יהיאל מיכל זקש ז"ל.

האהזהרות הללו מיסודות על עשרה הדרבות וכן אמר הגאון בחרזו הראשוו:
בଘמותו כוללת בשרת דברות שש מאות ושלש עשרה מצות להוות
וכך כתוב בפירוש ספר יצירה כ"י: אלה תרי"ג מצות ננסחות תחת עשר דברות
 ועוד מצאתי בחקר'י בזה מניין אותיות י' דברות תר"ך אותיות מהם תרי"ג אות
כנגד תרי"ג מצוה ושאר אשר לרען שבע אותיות. עיין נחל קדומים להחכם
 ריל' דוקען צד 8 ועמודי העבודה להחכם ר' אליעזר ליזר לאנדסחוטה ולקטן
 ערך מניין תרי"ג מצות לרביינו סעדיה גאון.

(15) אזהרות ר' שלמה בן גבירול המתחילות שמור לב' מענה עפ' מניין
 המצאות של הלוות גדוות ונדרשות במחוזר של ספרדים עם העתקה ספרדית
 ועם פ' מקוצר מן זהר הרקיע לדשב"ץ בדפוס ועיין תרי"ג ותרכ"ז⁸ ועם פ'
 זהר הרקיע לדשב"ץ ונור מצוה לר' משה פיאנטי ופתיל תכלת לר' יעקב
 חאנז'י וביאור ר' יוסף הלווע ונתיב מצויניך לר' שאל נ' מוסא הכהן ומשיבת

נפש לר"ש וויטאש ועם פ"ר אליהו בן אטזוג בסדר מנתת בכורים לה' החשובות ועין ערכם, ועם פ"י הטלות בויניציאה של"ב⁸ ודר' פעמים באמשט', רשב"ג רמז נ"כ באזהרות שלו על דברי רביינו סעדיה גאון שתרי"ג מצות נוכנות תחת עשרה דברות [עיין לעיל ערך ר' סעדיה גאון] באמרו; בסיני נודעו ומרום נשמעו ויחדו הטבעו בתוך עשרה דברים, אשר התו התוות בתיבות נשთות במספר המצוות וביהם גאים, והמושיעך והמודיעך עד אשר לרעך נתנו נחקרים.

16) אלה המצוות כלם נקבעו בחישובן וסדר נאה ומשובח בלשון טקרא לחוד ולשון הכתים לחוה, עם כל הדינים וההטעמים בנסתר ובנגלה, מאת ר' משה האגי"ז, אמשט' תקע"ג⁹, 12. מהדרוא בתרא בתוספות באור ואנובעך תפ"ז¹⁰, 12. בשנת 1711 למספרם נתפרסם ספר של אותו הרשע מלך הנקרוא יהונן אנדריאס איזנמניגר אשר בא בו בעליה על רבותינו בעלי הטלוד וחכמי ישראל ואמר שהם שנוגני הנוצרים מבקשי רעתם מקללים ומגדלים אותם ומטיריים לנול ולרטאות אותם. ע"כ כתוב הרב המחבר הזה בספרו מצוה תקס"ד בזח"ל: וכל פתי שייאמן ויאמר היפך מזה הדבר שתורתינו מלמדת אותנו לרמותם ולגנוב את מטונם ולבקש רעתם ולקללם ח"ז אינו אלא טעה חותם ומחטיא והוא ודאי מזוע מלך וכו' ועין שם עד סוף הדבר לחתנצלות בני ישראל ננד איש צר ואיש איזונטיניגר הרשע הזה מבלי הזכיר את שמו.

17) אמרת ואמונה. טנין המצוות להרמב"ם עם העתקה איטליאנית בכתב רומי, חבירו ר' יצחק אורובאש, ווינציאה תל"ב¹¹.

18) אני ראש לדברות הבאר, פיזות ליל ב' של שכונות כפי מנהג אשכנו מאת ר' אליעזר בר נתן הוא הראב"ז, בו הכנים כל תרי"ג מצות תחת עשרה דברות כמו רביינו סעדיה גאון.

19) אשל אברהם על מנין המצוות להרמב"ם מאת ר' אברהם טוביימה ח"א, נדפס עם ס' עץ החיים לר' יהודה בן חנין, ליוורנו תקמ"ג.

20) ביאור אזהרות ר' שלמה ז' גבירול מאת ר' יצחק בן טודרום¹², כ"י פריש 273.

21) ביאורי ר' אייזק שטינזון בספר מצות גדול [סט"ג] לטהר"ם מקוצני, נדפס עם סמ"ג ווינציאה ש"ז, קאפוסט תקס"ז, ובם' מועד ה' מתורות ס' מצות גדול לר' יהודה נג'אר, ליוורנו תקס"ח.

22) ביאורי ר' אליהו מזרחי לסט"ג הוा ספר מצות גדול לטהר"ם מקוצני, נדפס ראיושונה קושט' רע"ט¹³ 4 ועם סט"ג בוינציאה ש"ז וכבקאפוסט תקס"ז, ובם' מועד ה' מתורות ס' מצות גדול לר' יהודה נג'אר, ליוורנו תקס"ח, שער

¹¹) המפרש מכיא שם האזהרות הנמצאות בסדר ר' עמרם ז"ל שמתחלת אחנור הייל ליום חמורא. עיין מכתב עתי "ארעטמ" משנת 1847 עמוד 405.

הספר בדפוס וראשון אישר יקר מאד הוא : תוכס פות על סמ"ג להרב המובהק מרנו ורבניו החר' אליא מזרחי נ"ז על הלכות שופר ויומה עשה ולא תעשה סוכה ולולב חנכה ומגילה ופסחים. ובסוף הספר נאמר : עד הנה עוזרני ח' ונשלמה מלאת שמים בט"ו ימים לחדר כסלו שנת בעתר"ח שעטורה לו אמו מפרט האלף הששי פה עיר קושטנטינה רבתי אשר היא תחת ממשלה אדוננו המלך סולטן סלאם ר'יה, לתוספות האלו עשה ביאור ר' יונה נבן בספרו נת מקושר והוא ביאור להלכות צום כפור סוכה לולב חנכה טגילת מדף ק"ה עד דף קנ"ד ע"ב . ליוורנו תקמ"ה .

(3) ביאורי מהרש"ל על סמ"ג עי"ז ערך עמודי שלמה .

(23) ביאור על ספר מצות גדור חברו ר' יוסף בן החדרש ר' משה מקראענין. וויניציאה שם^ה 4. [מבארא הלאוין עד רפ"ג] בהקדמת הספר אוטר ששמע הפודושים מפני ר' יצחק כהן ומפני ר' ישראלי בן ר' שכנא ומפני טרוו ר' משה איסרל וכמה ומה פשטים מטרו מהר' פרדוש בישיבת בק'ק' אוסטרא .

(24) ביאור על האזהרות של רשב"ג למתקדך ר' יוסף הלווע [ברברו] .

מנטובה שכ"ה⁸ .

(25) ברית הלווי, שם^ה אופנים על תפלה משה רבינו בר' פסוקים ואתחנן . ובתוכם כלל כל תרי"ג מצות ונדרש עפ' גמרות ומדרשות ודינים מאת ר' אלה בר אברהם הלווי עטינגי, לובליין ת"ה⁴ .

(26) גט מקושר לר' יונה נבן, בו ביאורתוספי ר' אלילו מזרחי על סמ"ג, עי"ז לעיל ערך ביאורי ר' אליא מזרחי .

(27) דבר המלך, סוכב הולך על נבי מרים עשות הדרות, ויחלק עליהם כל תרי"ג מצות, ככלם נתן טעם לשבחה, והכל עפ' דברי ראשונים ואחרונים תלמוד גדור וספרא וספריא ומגילתה ותלמוד ירושלמי והרמ"ס והרמ"ם ושרар פוסקים. ואת תורותיו נכנים לפורם. מאת ר' אברהם מברא, ננד מהרש"א ומהר"ס לובלין, ליוורנו תקמ"ה .

(28) דברי אמרת שוו"ת להרב ר' יצחק בן ר' דוד, קונטרס שששי בעניין לאוין. קושט' תק"ד . האלבערשטאלט בל' פרט הדפוס .

(29) דיני דח'יו והוא ביאור על ספר הסמ"ג מאת ר' חיים בנבנשטי בעל נסמת הנדולה. ב' חלקיים. קושט' תק"ב . הרב חב"ב התחל לארח הספר זהה בשנת שפ"א בעודנו בן כ"א שנה ולא נדרס בשלמות כתו שהעיר הרוב חד"א בשם הגודלים .

(30) דרך חיים על תרי"ג מצות ומכל מצות הנוהגים בזמנן זהה לר' שמואל בר יוסף הכהן, דפוס קושט' כתו שורשם בעל שפתינו ישנים .

(31) דרכי ה', מפתח למצוא תרי"ג שביליה, נרשמו בהם סדרי הפרשיות עם מורה מקום בתלמוד יד החזקה סמ"ג ובבעל הטורים וס' המצות להרמ"ס

עד א"ב מאות ר' שלמה די אוליוורה. עם ס' דרכי נועם להמחבר אמשטן
תמן^ה, [מחבר ס' התורה והמצוות השתמש בספר זה מבל' הוכיר
את שמו].

82) דרך מצוותך לר' יהודה ורואנים בעל משנה למלך על הרמב"ם,
ח"א הפרש שיש במנין מצות עשה אצל הרמב"ם והסט"ג והרמב"ם, ח"ב במנין
מצוות לא עשה, ח"ג במנין הולקין לדעת הרם, ח"ד הגנות וחזרושים על ס' החינוך.
בסוף פרשת דרכיהם למחבר קושט' תפ"ח. וויניציאה תפ"ג. ואלקוווא תנ"ט
4. ואראשא תרל"א⁸ [בשער הספר של דפוס ואראשא נאמר בזה"ל]: הספר
זהו נדפס בדפוסים ינשימים בשלמות עם חלק דרך מצוותך וא"כ נדפס בדפוסים
חדשים בהשחתת חלק הזה] וההגנות על ס' החינוך בחינוך דפוס וויען ברין
ואלקוווא ואראשא ובדפוסים כל' שם המוקם והפרט אמנים בקעניגסבערג.

83) דרך פקויד על תרי"ג מצות התורה ובפרט עפ"י הקבלה החדשנה
מאת ר' צבי אליטלך שפיאו. לבוב תרי"א⁴. תרל"ד⁸. המחבר חלק ופירש
כל מצוה ומזכה בנו' בחינות מעשה דיבור ומחשבה. ספר טעמי המצוות בסדר
של אותו המחבר מהזיק ב' דפים והצוי נמצאו בסוף ספר חכמת הנפש [לר'
אליעזר מרגומיזא בעל הרקח ולא לאחר קדוש קדמון כמו שנדרשו בשער הספר].
לבוב תרלו"ו⁴.

84) דת יקותיאל, על תרי"ג מצות בחירותות מאת ר' יקותיאל זיסקינד
בן שלמה. ואלקוווא תנ"ז⁴.

85) הגנות והעורות על ס' המצוות לרמב"ם מאת ר' אברהם יונה יעוני
מהורדנא, בסוף ס' מחשבת משה על ס' המצוות.

86) הגנות ר' אברהם שטעון טרויב על מניין המצוות של בה"ג. בדפוס
וואראשא תרל"ה.

87) הגנות ר' יהושע העשיל אב"ד דקראקה על סמ"ג. בספר מצות גודל
דפוס קאפסות תקס"ז.

88) הגנות חדשות על סמ"ק לר' יהושע ציטעלעש משקלא, בספר
מצוות קטן דפוס קאפסות תפ"ג. המחבר היה שר ונשיא בישראלי מוכתר
בשם תפארת האפראה פאנ ציטילין ואוחב הנסיך פאטמאטקין טאוריגעסטקן,
בבית מדרשו היה הרופא ר' ברוך דראקטר משקלא אשר העתיק ספר
אקלידום על חכמת המדידה ללשון עברית. ועיין ס' קרייה נאמנה לרשות" פ"ז
צד 277.

89) הגנות לר' יעקב יוסף קאלינגברג על ס' המצוות וס' החינוך בסוף
ספרו סדר המצוות. ווילנא תרכ"א⁴.

40) הגנות ר' ישעה ברלין או פיק על ס' החינוך. בס' החינוך דפוס
וועין, ברין, ואראשא ובדפוסים כל' מקום ופרט אמנים בקעניגסבערג.

- 41) הנחות הר"ף הוא רבינו פרץ בעל התוספות על ס' הסט"ק, בכל דפוסי סט"ק בצד הס' חוץ מדרפס וראשון ועיין ערך ספר מצות קצר.
- 42) העורות על ס' המצוות לרמב"ם מאת ר' בצלאל הכהן ט"ז דווילנא, בסוף ס' מחשכת משה על ס' המצוות.
- 43) הולך תמים, טעמי תרי"ג מצות ע"פ פרד"ס מאת ר' אברהם בן יצחק חיות + קראקה שצ"ר.⁴
- 44) הלבכות גדלות¹ לר' שמואל קירא. ווינציאה ש"ח. ועיין תק"ע, עם הנחות וטראה מקומות וחודשים קצרים מאת ר' אברהם שמואל טרוב, ואורשה תROLICH 1874]. בה"ג היה הראשון אשר מנה את תרי"ג מצות אחת לאחת למצוא חשבון וכן היה טונה: י"ח בסיקילה ט' בשירפה ב' בהרגן ט' בחנק כ"ב בכורת "א במתיה רע"ז במלקטות סך הכל שם"ל אונין + ר' מצות קום עשה [כך צריך להנעה תחת רמ"ח עפ"י מה שנאמר בסוף הלכות הספר] ס"ה פרשיות חוקים ומשפטים המשורטים לציבור, אחריו הלכו מחברי האזהרות על תרי"ג מצות לחג השבעות כמו בעל אזהרות אלה הנחלת ורשב"ג ובפרט ר' יצחק בר ורבנן אלכברלוני השומר המלות והמנין והסדר של בה"ג ועפ"י חרוזיו יש לתקון ולכדר מניין בה"ג. ועיין לעיל ערך אזהרות ריב"ר. והרב הנדרול לר' שמואל בן צמח דוראן כתוב בסוף ספרו זהר והriskיע: ושמא מה שהוכנסו שמנין המצוות הם תרי"ג שם"ה ורמ"ח הוא לפי דעת ר' שמלאי וכי מה שפירש המצוות ואנחנו לא נסמרק עלייו בפירושו בעניין פסק הלכה אבל נסמרק על סוגיות התלמוד ומה שהזכירו בכל מקום זה המניין הוא לפי שלא מצינו חכם אחד מנאם תפסנו מניינו ואף אם יחסר או יעדף המניין הוא הולך סביבה עכ"ל. [בשנת תרי"ט בשער החכם הישעון ר' יעקב ריכטמן בקהל מבשר הנדרס בפראג שישי את נפשו להוציא לאור את ספר הלכות גדולות על דרך חדש ומצד 27 ואילך דרוש על מניין המצוות ופרטיה של בה"ג].
- 45) השנות הרמב"ן על ספר המצוות להרמב"ם להתנצלות בה"ג. קוושט' ר"ע² 4 וنمיצאות בכל דפוסי ס' המצוות הנ"ל ועיין ערכו.
- 46) הتورה והמצוות כולל תרי"ג מצות התורה כסדר א"ב, חבורו משה בן נחום קאצינעלינבונין, שטעטטען בל' פרט. ³ [המחבר הרחיב מעט ס' דרכ' ה' לר' שלמה ד' אוליזורה ולא זכר את המקור אשר שאב ממנו].
- 47) ווי העמודים, פ"י על ס' יראים לר' אליעזר טמי"ז מאת ר' יצחק טיב + ליוורנו תרי"ח.

¹) הרב החסד המפורסם לר' שלמה ולמן מווילנא היה בקי בספר הלכות גדולות והגיה בסברא ישרה בתוספות חולין דף ס"ד ד"ה שם רכמה ובהלכות גדולות [ובה"ג] חחת וכי חי גונה [וכה"ג] הנמצא בדפוס. עיין ס' תולדות אדם לר' יהוקאל פויויל ליה ע"א.

- 48) וויאת ליהודה לר' יהודה עייאש, בסוף הספר הנחות על ס' המצוות, ולבסוף תקל"ז.
- 49) זהה הרקיע להרוכ הגדול ר' שטען בן צמח דוראן [רש"ב א'], כולם משפט תרי"ג מצות עפ"י אזהרות לרשב"ג¹, קושט' רעה⁴. אמשט' תצ"ה וنم⁹, 4. זכרו תורה משה לר' אברהם דאנציג בעל חי אדם, עין ערך מצות משה.
- 50) זכרו תורה משה לר' אברהם דאנציג בעל חי אדם, עין ערך מצות משה.
- 51) זכרו תורה משה, בתיבת משה בר"ת כלולים כל תרי"ג מצות, פרוזטישל תרלו⁸ בלי שם המחבר, שער הספר ז' דפים וחצי.
- 52) חדשני מהרד"ם [הוא הרב ר' דובערוש מיזילש ז' לאב"ד דקראקה וק"ק ואראש] על ס' המצוות לרמב"ם, עם ס' המצוות והשנות הרמב"ן ומגנת אסתור ואראש תרל"א⁴.
- 53) חדשנים מרבע עשר שרישים של שני המאוות הגדולים ח' הרמב"ם והרמב"ן, קושט' תק"ט⁴.
- 54) חדשנים על מנין המצוות לרמב"ס מאת ר' חיים שמואל פלורינטין, בסוף שוח'ת מעיל שמואל להמחבר, שאلونקי תפ"ה.
- 54a) חדשנים על הסמ"ג מאת ר' מתתיה טרויזש ור' עובדיה ירא הו מברטנונה, כ"י 236 של המנוח ר' יוסף אלמנצי ז'ל, עין המזcur ה' 145.
- 55) חינוך עין ספר החינוך.
- 55) חכם לב, כל תרי"ג מפורשות עם מצות דרבנן מאת ר' יהודה בן ר' הלל לאב"ד דשוועיזעןץ, פירודא תנ"ג⁴, עם העתקה רומיית מאת החכם קאראל שולטאן, שטאקההלאם 1711. 4.
- 56) חוק לישראל הוא תרי"ג מצות כאשר נתנו מהרמב"ם והרמב"ן מוטתק וمتורגם עם באורייהם ללשון אשכנזי המדובר בפי עמיינו העברים מאת ייל-חיי ל-א [ישראל הלו לנדא] מפראגן, פראגת תקנ"ח⁴, פרעוסבורג תרי"ט⁸, ברפוס הראשון יש ב' שערם והסתמות והקדמת המחבר וביאור בלשון עברי על כל מצוה ומצוה ואזהרות לרשב"ג אחר מצות לא העישה ומצוות עשה ומכתב ר' חסדיין בן יצחק לטלק' אלכזר ותשוכת יוסף המלך ברכ"ב ע"ב ואילך, וכדרפוס האחרון חסרים כל הדברים הללו ונעם שם המחבר נמחק משער הספר, ולעת מצוא אפיין בישראל מאמר "מדפסים משיחיתים".

¹) בסוף מאמרו על י"ד שרישים של הרמב"ם הרשב"ן מיעיד שתפקיד דוד המפרש הראשון, זולתי במקומות אשר הוא נויטה מפירושו והפרש הרשון הוא ר' משה ז' רבנן המעתק ס' המצוות לרמב"ם שלא הזכיר בפי כלום מעין מחולקת הרמב"ן עליו ע"כ חבר הרשב"ן פירושו להום על בבוד הרמב"ן ולהלץ בעדו.

67) חקי האללים, כולל תרי"ג מצות התורה כאשר התפקידו מأت' הרמ"ס עם הקדמה לר' גבריאל פאלק, אמשט' תקצ"א¹⁶.

68) חרדים לר' אליעזר אוקרי, בניו על פטוק כל עצמותי תאטרונה כי מטוק, מפרש ואומר המצוות לכל אבר ואבר ולפי העת והזמן. ווניציאה שם"א¹⁷, 4⁰, קושט' תק"ז¹⁸, זאלקווא תקל"ח¹⁹, ברין תקנ"ה²⁰, לבוב תרי"ט²¹, המחבר מעורר את הלב בדברי מוסר טובים ונעים, מספר שרכו של הרדב"ז ר' יוסף סראגוני היה משים שלום בצתת אפיקו בין הגנים וכחה אל אליה וטביה ז' כללים למי שורצה לקיים את המצוות כראוי בשם ספר שושן סודות²² ס"י קפ"ז, הספר הזה רأיתי בכ"י בידי ר' נחמן נתן קורוניל איש ירושלים, בסופו נמצאו בחרו נдол הכתמים האלו: אני שושן וסודותי סוכני, בחסרון תי בשושנת עמקים [כלומר תרנו סודות]. והשואל לטולידי ווילוז, ענה משה שפל כל עמוקים, בנו יעקב בעלי עקבה ומרמה, בתם לב טנלה סוד עמקים [כלומר שם המחבר משה בן יעקב], ותם פרחי ושורשי באלו, שנת אס"ר ואנקת ננקים. ולפני החזרות נמצוא כתוב פ"י על ספר יצירה והוא הלק מס' שושן סודות והפי הנ"ל ישנו ג"כأتي בכ"י, ואחר סיטים ס' יצירה נקרים הדברים האלה: ובזה נשלם הספר בכללו ועלו סודותיו כמנין שושן והיתה השלמתו يوم ג' ב' אלול שנת לשטו אנקת אס"ה ושאר הסודות אשר לא הזכרונות פה נזכרו בחורי הנקרא אוצר ה'.oso שושן סודות הנדרס חסר ומלא שיבושים.

69) חכמה עם נחלה, פירוש נдол כ"י של' על תרי"ג מצות נגמר יומם י"ט סיון בשנת לשמר חקתי לפ"ק. קכ"ב דפין²³, שם המחבר לא נודע לי, ולחזק את דבריו מביא לרוב מכללתא ספרוא וספרוי.

70) טעמי המצוות להאר"י [ר' יצחק לורייא] והוא נוף שלישי מספר נוף עז חיים²⁴, נדפס בס' ליקוטי תנ"ך מפני הרב ר' יצחק לורייא. זאלקווא תקל"ה²⁵ ועיין שם המגדלים לחדר"א ערך טעמי המצוות.

70) טעמי המצוות לר' יצחק ז' פרחי עיין ערך מאה שערים.

71) טעמי המצוות לר' מנחם ב"ר משה הכהן החרבוני עם הערות גנליין הספר. התחלת הדפוס בלובליין יומם ג' י"ד מבת של"א²⁶, המבורג תס"ז²⁷. זאלקווא תקס"ד²⁸.

¹) אחר הכללים הללו נמצא [דף ח' ע"א דפוס וויניציאה] סוד אחר נלה לה' וכו' עד ובעה"ב דף ט' ע"ב ג"כ מס' שושן עדות וממצאיו מל' במלוח בסוף הקדמת ס' פלאיה כ"י [כוי התקדמת חסירה בדפוס ס' פלאיה] ובבר מלתי אמרות עלויות בבחמ"ד של' ח"ג ועיין מאמר המלואם בסוף הקונטרס, ובעל שושן סודות העתיק את המכabbrו חזון מס' פלאיה הקודם לו בזמנן ובלי ספק גנוב הוא אותו כי נחום בן קנה נקרא ג'כ' נחום איש גם זו בלאמר גם זו לי או שלך שלג.

²) בשאלוני קרייז²⁹ נדפס ג"כ שעדר המצוות הוא השער הח' מס' פרי עז חיים לוי חיים יוסטאל כפי מה ששמע מפני האר"י כסדר בנו ר' שזואל ויטאל.

המחבר רצה להרפסים ג' טעמי המצוות הארכוכות עם חומש ותרגום כתו
שנאמר בהקרמה.

(62) טעמי המצוות לר' מנחם מירקאנאטי ע"ד האמת. קושט' ש"ד⁸.
בסייליה שם"⁴. המחבר שמר את סדר המצוות של החכם ר' עזרא [או
ר' עזריאלי, ב'] שמות חללו מתחלפים בספרים ואmens ר' עזרא הוא בלי ספק
המפרש שה"ש] בפיו שיר השירוצים שלו. בכתביו יד נמצאה בסוף הספר מאמר
גדול על החידור ועל המספריות ישайнן עצמות אלא כלים של הבורא ונשטע
בדפוסים ונמצא בכך"י מערכת האלהות מאת ר' יהודה חייט מתק ל"ג ע"א עד דף
מ"א ע"ב דפוס פירארא והמחבר מביא שם בעל חכינהוך. ר' אליעזר
מנרמשיא, מעשה מרכבה המתהיל כתו ס' שייעור קומה בס' רזיאל אמר ר'
ישמעאל א"ל מטטרון שרא רבא דסודותא. ר' אישר התקובל בן אחיו
של הראב"ד.

(63) טעמי המצוות לר' משה קורדובירו ע"ד הסוד ראה חיד"א [ח'ים יוסף
דוד אוזולאי] כי באיטליה. עיין מה"ג ערך אלימה.

(64) יד חרוזים מאות הבהיר גרשום בן ר' משה חפץ, חברו בשנת ת"ז
ליימי חיין, בסוף הספר נמצא שיר על תרי"ג מצות להתשורר ונפקד בכתה
איקסטפלארין ובדפוס השני. וויניציאה ת"ס⁴. [ת"ק]⁸.

(65) יד הקטנה, חלק ראשון והוא פנים וחיבור וביאורו חזקה סביב
לו הנקרא בשם מנחת עני, כולל שרשוי ועקריו דיני תרי"ג מצות על דרך
הרמב"ם, על המדע ואחבה זומנים. לבוב תק"ס⁴ ובלי מקום ופרט לדפוסים
אמנם בקוניננסכערג תרטט"ג, ג"ח.⁸. המחבר לא הזיך את שמו בשער הספר
היקר הזה החזוק שם"^ג דפים בדפוס הרראשון אשר בפניו אמנים נקרא בירושאל
ר' בירושן בן ר' יעקב והמסכים עליו ר' שמואל פאלקין שעלה אב"ד דטרניפאל
כתב שהכיר את הרוב המחבר כי היה מופלג בתורה וזכה לפני מותו להעלים
את שמו ממש יצא דברים הטוביים האלה.

(66) יסוד מורה וסוד תורה¹ לר' אברהם ז' עזרא על מצות התורה
שרישין וטעמיהן, נחלק ל"ב שעריהם ובנוי על הפסוק בפרק ובלבך לעשותו
כי זה הכתוב כולל ג' דרכי המצוות באמנות הלב בפה ובמעשה. קושט' ר"ע⁹
8. וויניציאה שכ"ז⁸. אלטונה תקל⁴. פראג תקנ"ג⁸. עם פ"י לויית חן

¹) בס' חכמה הנפש [לר' אליעזר מגמייא] הנדרס בלבד חילוי נמצאה בסוף הספר
דף ל"א ע"ג השער השביעי כולם והשער העשריו מן המלוה על בן ואחבת את ה' אלהיך"
עד "ולא יאכל בשר קודש" והשער ח'יב מן המלוה "אין בארץ דבר עומר" עד "עולם מלא"
ומן,, ע"כ קרוא חכמי החושה" עד,, ערבים בדבר" ואח"כ עוד הפעם מן,, אין בארץ דבר
עומד רק נשמת הארץ לבדו" עד,, עירבים בדבר זה" בכמה שניות ורשום עליו:,, מצאי
בשעריו מצות שתיקן ר' אברהם בדבר זה" בכמה שניות ורשום עליו:,, מצאי
שבעל חרוקה קרא את ספרי ראה"ע. בני החוויה פ"י חוויה בכוכבים.

מתת ר' זלמן בן גאנטלביך כוכב טוב שטערן פראג תקצ"ג⁸, עם תרגום אשכנזי מאת החכם ד"ר מיכאל קרייצענץ פפ"ט ת"ד⁹. בלי' מקום הדפוס [אמנם בקעניגסבורג ובשער הספר נאמר כטש"ג בהמברוג ושם המחבר נקרא אברהם בלבד] תר"ך¹⁰. הספר זהו יקר מאד מאר ור' מרדכי כומטינגו חבר פירוש עלייו הנמצואAtIndex כתובים.

(67) יראים אשר חבר מרנא ובנה ר' אליעזר מטיען לישב כל מצוה ומצוות על אופנה, ווינציאה שכ"ז¹¹. זאלקווא תקמ"ה, תקע"ג.¹² [בדפוס זאלקווא חסר הדרמת מסדר ומעיריך הספר] ועם פ"י והעתודים ועם פ"י שם חדש. הרוב ר' אליעזר מטיען בנה את ספרו על שבעה עמודים וחותמו וומרכיבו ר' בנימין ברבי אברהם הרופא ממשחת הענויים ברומה אחיו של בעל שבלי הלקט העמידו על י"ב עמודים: יראה ע"ז זטנים מאכלות זרעם ביהה דיןין מלכים טהרנה נדרים מקדש וכליו ועובדיו ועמדת הקרבנות.

(68) יריעות עזים, בו נכללים מצות התורה עשה ולא עשה על דרך הרוזה מאת ר' שמואן בר שמואל ירושלמי, ווינציאה שנ"ז¹³.

(69) ישיר משה, פ"י על האזהרות של ר' יצחק בר ראובן אלברונלוי מאת ר' משה מועט הומו בתשכ"ז ח"ד. ליוורנו תט"ו, אמתשת' תע"ה¹⁴.

(70) כללי המצוות בסדר אלף ביתא לר' יוסוף גינטיליא, כתוב יד בפרישקובץ 1812, 107 ובותוך כי של החכם המנוח ר' אליקים קרטולי¹⁵, ועיין מאמר הטלואים בסוף הקונטרם.

(71) כתיר תורה, נותן סדר כולל ונאה לדעת על פה בנקל כל תרי"ג מצות ווי' מצות. דרבנן מנין אותיות שבשרות הדברים ועל כל אות ואות מהן בנייה תיבא א' בחוזים ועל כל תיבה מבוארת המצווה בדרך רומכ"ס¹⁶ מאת ר' דוד ויטל ב"ד שלמה הרופא חתנו של מהר"ך. קוישט' רצ"ו¹⁷, קכ"ח דפים שאינם מצויים באותיות הספר ספר יקר במציאות, ועיין מה שכחתי בת"ע אידיונט משנת 1846 עמוד קע"ח ומה שכח脾 ש"ל זל' בהליכות קדם צד 64 ואילך. [שיריה הבנינה על כל אותיות הללו שבשרות הדברים כי בערך ספרי הטלך ירא"ה פה ווינא מסטר II היא שירת ר' דוד ויטל בכתיר תורה].

(72) כתיר תורה, כולל כל פקוריה ה' עם ז' מצות דרבנן בחוזים ועפ"י ס' החינוך מאת הטליז' ר' מענדל בר"י שטערן ז"ל, וויען תרכ"ד¹⁸.

¹⁾ בהקדמות ספרו כתוב המחבר ברבאים אלה אשר לא נודעו להרב יד מלacky וול' אין דרך הרמב"ם זל' להנחי העקר שהוא התלמיד שלנו ולפסוק כירושי או כספרי וספרא או בורייתא כשחלקו את תלמידו דיוין זלתי כשייש בהלמוד שלנו דבר סתום כי לא פורש או כיש חולקין בדבר ולא אפשרית מכאן או בשתהלמוד מעמיד משנה או בורייתא בשינויו דחיקא או פוקן בירושלמי או כספרי או בשאר מוחנכים בהיותם מפרשין הרבה. וזה ברור לכל הבקי בספריו.

- 73) לְבָהָרִיאַה לְרִי יְהוֹרָה אֲרִיאַה מִתּוֹרִיאַה, בֵּסֶף הַסְּפָר מִרְךָ יְהָעָב תְּרִיְגָן
מִצּוֹת עַפְתָּי הַסְּדָר וְהַמְנִין שֶׁל הַרְמָבָס מֵאַת רִי נְתַן אֲוֹטְוְלִינְגָן וְהַוא שֶׁם שֶׁם לְוִי
מְלָה אַחַת לְכָל אַחַת לְסִיטְמָן; וַיְיִנְצִיאָה שְׁעַבְתָּי⁴.
- 74) לְבָהָרִיאַה, עַל סְ' הַמִּצּוֹת לְהַרְמָבָס לְהַלְיוּן בְּعֵדוֹ עַל הַשְׁנוֹת הַרְמָבָס
וְשַׁאֲר הַנְּדָוְלִים הַמִּשְׁגִּנִּים עַלְיוֹ בֵּין הַמְנִין בֵּין בְּעֵניּוֹן הַשְׁרוֹשִׁים חַבְרוֹ
חַרְבָּרִי רִי אַבְרָהָם אַלְינְרוֹן, קַוְשְׁטָן, תִּיְבָתְעָן⁴.
- 75) לְוִיתְחַן, פִּי עַל סְפָר יְסָדָר מַוְרָא לְרַאֲבָעָמָה מֵאַת רִי זְלָמָן כּוֹכָב טָוב
שְׁטוּרָן, פְּרָאָגְתָּקְצָג⁴.
- 76) לְקַח טָוב, וְהַוא פִּי תְּרִיְגָן מִצּוֹת עַפְתָּי סְדָר פְּרִישָׁוֹת הַתּוֹרָה לְפִי
חַשְׁבּוֹן שֶׁמְנָה אַוְתָּם הַרְמָבָס וְעַל סְדָר הַמִּצּוֹת יְתַבָּאָרוּ הַפְּסָקוּתִים וְהַפְּרִישָׁוֹת
עַפְתָּי חַלְמוֹד מְכִילְתָּא סְפָרָא וְסְפָרִי, חַבְרוֹרִי מַשָּׁה בֵּן לְוִי נְאָגָ'רָה בָּעֵיר צְפָתָן,
קַוְשְׁטָן שְׁלָאָן, קַטְטָט דְּפִים, בְּשֻׁעָר הַסְּפָר נָאָמָר שְׁהִוָּתָה רַאֲשִׁית מְלָאָכָתוֹ יָם
הַשְׁשָׁן, רִי יִמְמָים לְחַדְשָׁ שְׁכָנָתָן.
- 77) מָאָה שְׁעָרִים נְתַלְקָט וְנְתַחְבָּר מְשֻׁבָּלִי הַחֲכָמִים הַרְאָשׁוֹנִים וְהַאֲחָרוֹנִים
עַל קִי מְעַז וְמִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה וְתַעֲמֶן עַד הַפְּשָׁט וְעַד הַקְּבָלה לְרִי יְצָחָק בֶּן אַלְיהָ
שְׁנִי, שְׁלוֹנִיקִי שְׁגָג⁴, זְאַלְקוֹוָא תְּקַנְעָן⁴, טְעַמִּי הַמִּצּוֹת לְרִי יְצָחָק זְפָרָה
הַמּוּבָאִים בְּרַאֲשִׁית הַכְּמָה שְׁעַר הַרְיָה פִּידְמְשִׁינִים מַסְ' מָה שְׁעָרִים.
- 78) מַאיָּרָת עַיְנִים, רִשְׁיָה מְתִרְיָגָן מִצּוֹת כְּסֶדֶר הַרְמָבָס מֵאַת רִי יְסָדָר
בָּרְאָלְחָן הַיְּלָפָרָן, בְּלִי מְקוּם וּפְרָטְהַדְפָּס אָמְנָס פְּרָאָגְתָּן אוֹ קְרָאָקָא⁴.
- 79) מַאיָּרָת עַיְנִים וְהַוא לוֹחַ שֶׁל סְפָר הַמִּצּוֹת שְׁחַבְרָרָםְבָּס מֵאַת רִי יְצָחָק
בֶּן מַשָּׁה דִּי פָּסָם, לְיוֹרָנוֹ תְּקַעְג⁴.
- 80) מָאָמָר הַשְּׁכָל עַל תְּרִיְגָן מִצּוֹת עַרְוּכּוֹת וְסְדוּרוֹת עַל דְּבָרִי הַכְּרִית
עַשְׁרוֹת הַדְּבוֹרוֹת מֵאִישׁ לֹא נְדוּעַ שְׁמוֹ בְּבִירוֹן, [יְשַׁ אָוּמָרִים שְׁהִי נְקָרָא שְׁמוֹאָל
מִפְנֵי שְׁהַשְׁוֹרָה הָאָרְבָּא' בְּחַרְוֹזָה שְׁלַפְנִי הַהְדָּמָה מִתְחַלֵּת שְׁמַעַן וְהַבָּכָרָה
כּוֹתְבִים שְׁשָׁמוֹ הִיה בְּרוּךְ הַרְוָפָא מִפְנֵי שְׁרָאִישָׁת הַסְּפָר הִיא בְּרוּךְ הַרְוָפָא וְמַחְיָן
וּמַחְיָת, וְאַינוּ מְהַרְאָבָן⁴ כְּמוֹ שְׁחַבְרָרָםְבָּס רִי וּוֹאָלָף הַיְּדָעָהִים]. קְרִיטָנוֹה שְׁגָג⁴,
רַעַדְלְסָהִים תְּקַמְד⁴. וּוֹיָעֵן תְּקַעְעָן⁴.
- הַמְּחַבֵּר שָׁאָב מְטָקוֹר גְּדוּלִים מְסָפְרִי רִי סְעָדִיה גָּאוֹן הַרְאָבָע הַרְמָבָס וּרִי
שְׁמוֹאָל זְיַתְבּוֹן וְנְכָנָם גְּנָבָן לְפָרְדָס וַיְצָא בְּשַׁלְוּם. אֲתָ בְּנֵי דָרוֹן מִצִּין בְּסֶפְרָו
בְּאַמְרוֹ קַצְתָּם מַאֲמִינִים בְּגַנְשִׁימּוֹת וְקַצְתָּם אָוּמְרִים כִּי הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר לֹא יְרָא
מְפִשְׁתִּיְהָן לֹא לְמַוד אַמְנוֹנָת וְלֹא לְמַוד מְדוֹת הָם לֹא תַּוְעַלְתָּ. רִי מְנַחַם צְיוּנִי
הַשְׁתָּמֵש בְּמָאָמָר הַשְּׁכָל בְּפִירּוֹשָׁו עַל הַתּוֹרָה.
- 81) מָאָמָר עַל סְ' הַחִינּוֹךְ, מַחְבָּרוֹ מְהֻתוֹן וּזְמָנוֹן, בְּשִׁקְדָּה רַבָּה בְּלְשׁוֹן
אַשְׁכְּנָזִי מֵאַת הַחְכָּם דָּרְדָרְזָאָזִין מַוְרָא בְּכָהָט הַגְּדוֹלָה בְּכָרְעַסְלָוִי, שֶׁם
8⁴. 1871

81) מגלה אסתר לר' יצחק ליאון ז' צור, בו סתר והרט מה שהישג הרמב"ז על דברי הרמב"ם בס' המצוות, וויניציאה שנ"ב⁴, ובכחשתת כמה דברים בדפוסי ס' המצוות להרמב"ם אמשט' ת"ך, 4⁰ ברלין תש"ג⁴, לבוב תר"ך⁸, וילנא תרכ"ז⁴, ואדרשא תל"א⁴.

82) מגלה ספרה כיאור רחכ על הסמ"ג וشكיל וטרוי על הרמת"ם להרב ר' בנימין קוזיש, נתבקש בישיבת של מעליה בצתת, ב"ח, קושט' תקמ"ו [המחבר חבר ג'ב' ביאור על ירושלמי ועל תנחותא ועל פירוש'].

83) מועד'י ה', הלכות פסה ושופר ויה"כ, סוכה ולולב ומגילה וחנוכה, מתרומות סמ"ג עם ביאורי ר' אליא טורי ור' אייזק שטינן ור' שלמה לורייא ור' פרוש לר' יהודה נג' אර. ליווננו תקס"ח.

84) מורה לצדקה כולל פרקי ס' המורה המתמדים טוב טעם על המצוות נס שת עלייהם נספות מס' החינוך ומשאר ספרים אברחים בוכנער מורה שפת עברית ומכאן כתבי קידש בכיתר ספר הרבנים בוארשי. שם תשכ"ח, 8⁺.

85) מורה הנבוכים לרביבים משה בן מימון ז'יל חלק ג' פרק כ"ז עד פרק מ"ט טעמי המצוות על דרך השכל ולפי מצב' הזמן. נדפס כמה פעמים עם פירושי אפודי ושם טוב וקרקש. עם העתקה רומיית לחכם הנוצרי יוסטיניאני פריש 1520 ולהחכם הנוצרי בוקסטאך באטליאה 1629⁴. עם העתקה אשכנזית והערות על ח"ג מאת החכם ד"ר שטען שייער ז'יל פקד'ם תשכ"ט 8⁺, עם העתקה ערפית ונוסח הערבי מאת החכם ד"ר שלמה מונק ז'יל פריש תרכ"ו⁸ ועם העתקה אנגלית ועם הערות מאת החכם י' טונילי לנדון 1827⁸, ור' משה רבינו פירש הפרקים האלה על טעמי המצוות בכיאורו לס' מורה הנבוכים. וויען 1852⁸.

86) מורה צדק, עיין ערך עבודות הלו'.

86) מחשבת משה, שני פירושים על ס' המצוות להרמב"ם מאת ר' משה בר' גרשון מענדל שהה אב"ד בקריזבורג וכשאוועל. עם השגות הרמב"ז ועם מגלה אסתר ב"ח וילנא תרכ"ז⁴. הפירוש סוכב והולך על י"ד בראשים בלבד ובסוף ח"ב סדר מנין המצוות עפ' יד החזקה וסמ"ג מאת המפרץ. [בסוף ס' המצוות נאמר ותשלם המלאכה ביום ג' תמו תש"ג לפ"ק מפני שהמלדים היה לפניו ס' המצוות דפוס ברלין משנת תש"ג וחדפים מה שמצויא שם!!]

87) מנוחת שלום. על תרי"ג מצות להרב ר' שלום שכנא רבו של מהר"ם איסרלטם, קאפסט תשכ"ב⁸.

88) מנחת בכורים להган בכורים, יש בו פי' חדש על האזהרות של רשב"ג ור' יצחק בר ראנן אלברגלווי מאי לאלו הון בן אטווין. ליווננו תרט"ז⁸.

89) מנחת חינוך, כיאור רחכ על ספר החינוך [מאט ר' יוסף ב"ר משה ג' חלקיים עם ס' החינוך, לבוב [תרכ"ט].

- 8) מנהת עניין עין ערך יד הקטנה.
- 90) מנין המצוות לר' אברם ז' חסאן נרפס במקראות גדולות של בומברגו דפוס ווינציאה רעיזו-ע"ז, בתרגום רומי בשם קול ה' לר' אברם קטהאני מאות המשודר פיליפ פירידינאנדרום. קאמברידש 1597⁸.
- 91) מנין המצוות לרביינו משה בן טיטון בראש ספר משנה תורה או יד החזקה להמחבר בכל הדפוסים.
- 92) מנין כל תרי"ג המצוות, כחומר הנדרפס בוינציאה סט"ז⁴.
- 93) מנין תרי"ג מצוות לרביבנו סעדיה גאון מהתל"י את ה' אליהיך תירא ואותו תעבור בתפללה, בס' קובע מעשה ידי גאנונים קרטוניים ברולין תרטז⁸ עם הערות ותיקונים להרב ר' יהיאיל מיכל זקס זל. החכם ר' ל' דוקעם מספק בט"ע של הרב ר' זכריה פראנקעל משנת 1857 צד 345 אם רוח של ר' סעדיה גאון הוליד את החורוזים האלה על תרי"ג ממצוות ועיין עמודי העובדה להחכם ר' אליעזר לוייר לאנדסחותה ערך ר' סעדיה ויש לפפקפ בדבר.
- 94) מעין החכמה, תרי"ג ממצוות בשירים ועם פירוש בפלפול רב עטוק בדינים מאת הרב ר' נח חיים צבי [ברלין] אב"ד דאהי. רעדעלהיים תקסס"ד⁴.
- 95) מעשה נסים עין ערך שאלות ר' דניאל הכהני. מצוות דוד וטעמי מצוות עפ"י פרדס לר' דוד ז' זטרא [רדב"ז], זאלקווא תרכ"ב⁴.
- 96) ממצוות לא תעשה ומצוות עשה עם פירושו חנוך קצרים עפ"י סט"ג, בלשון עברית ורומי מאת החכם הנוצרי סיבאסטיאן מיניסטר, באסיליה רצ"ג.⁸ עיין ערך קצור סט"ג.
- 97) ממצוות משה, קיצור מס' חידמים מאת ר' אברם דאנציג בעל חי אדם, בס' זכרו תורת משה להמחבר, וילנא תקע"ז⁸, בל' מקום הדרושים [אמנם עיגנינגסבערגן] תרי"ח⁸, פרעטבורג תרי"ט¹⁶, ואראשא תרלו⁸.
- 98) ממצוות השם, כולל תרי"ג ממצוות כסדר התורה ועפ"י דעת הרמב"ם ורמבל"ז וסט"ג וסט"ק וס' חידמים וטראה מקומות לש"ס ופוסקים מאת ר' ברוך בן צבי הירש היילפרין [הנקרא ר' ברוך בענטשער]. לבוב תקנ"ב, ס"ו.⁸ וילנא תק"ק⁸. בס' ויקרא עם אדרת אליהו מהגאון ר' אליהו ווילנא קאפוסתן תקע"ח⁴ המצוות החשובים לם' ויקרא. עם הגהות ר' משה ברזוווי אב"ד דק"ק יעגן במדינת הגור שייצאו לאור ע"ר' יוסף בן ר' בונם גנים [הוא ר' יוסף שלעזינגער זל אשר היה מס' בויען] פרעטבורג תר"ז⁸. פפ"ט תר"ז⁸. ואראשא תרל"ה⁸. בשני דפוסים האחוריונים נאמר בשער הספר שהגהות הנ"ל חבר יוסף בונם גנים או הרב ר' יוסף בן ר' בונם גנים זהה ג"כ לאות ולעדות שהתרdfsים משחיתים.

- 89) מרוגניתא טבא. על ס' המצוות להרמב"ם מאת ר' אריה ליב זיטל סג'ל הווויין. פס"ט תקט^ו. 4. לבוב תר"ד. 8.
- 90) משיבת נפש. פ"י על אהורות רשב"ג ועל המצוות מאת ר' ש וויטאש בלשון ספרדי וכותב עברי. ב"ח. קושט' תק"ח.^ז 4.
- 91) משמרת המצוות. פ"י על אהורות של ר' יהושע בנכניות בעל שדה יהושע מאת המחבר בעצמה מובא בס' דיני דחוי לאחיו ר' חיים בעל כהנא.
- 92) נחלת בנימין. ביאור על מצות עשה ומצוות לא עשה מאת ר' בנימין וואלף אב"ד דטראינת מרכ. ח"א [עד מצוה קט^ו] אמתשט' תמ"ב.
- 93) נר המזרחי. ביאור לתוספי ר' אליא מזרחי על סט"ג הולכות חנוכה מאת ר' ישראל מאיר מזרחי בעל ש"ת פרי הארץ. כ"י לפ"י עדות חיד"א.
- 94) נר מצוה. ביאור אלה המצוות אשר דבר ב"ד משה הראב"ם ואת אשר דבר בס' המצוות מאת ר' יהודה בן מנוח סעד. ב"ח. שאולוני^ו תק"ע — ע"א.
- 95) נר מצוה. ביאור והתנצלות לדברי הרמב"ם בס' המצוות ובמשנה תורה עם מחקרים מוקרי ונתביותין מאת הרוב ר' איציק טאנגעלים האנדל. דיין בקהל ווינא. ח"א כולל ב' ספרים הראשונים מיד החזקה. וכן ג' תרל"ח.^ז 8.
- 96) נר מצוה. פ"י על אהורות רשב"ג מאת ר' משה פיזאנטי. קושט' שכ"י.^ז 4. שאולוני^ו שכ"ט.^ז 4.
- 97) נתיב מצותיך. הקדמה ודרך לספר המצוות הנקרה אוצר החיים מאת ר' יצחק יהודה יחיאל בעל עשירית האיפה על תורה כהנים ב"ח. לבוב תר"ח.^ז 4.
- 98) נתיב מצותיך. פ"י על אהורות רשב"ג ור' יצחק בר דראובן אלברגלווני מאת ר' שאול ז' מוסא הכהן. ליירנו תר"ז.^ז 8.
- 99) נתיבות עולם. קיצור סט"ג עם ציונים לבאר מאת ר' שמואל לבני לי גלאנטוי. לבוב תקס^ו.
- 100) סדר המצוות. כולל תרי"ג מצוות עפ"י סדר הולכות הרמב"ם עם פרטיו דיניהם וטעמי מצותיהם מהרמב"ם וחינוך ושאר הגאנונים ומיסוד עם י"ד בראש הרמב"ם והשנות הרמב"ן וכ"ד כללי. דינים לדידעת דיני התရינ"ט מאת ר' יעקב יוסף קאלינבערג. ווילנא תרכ"א.^ז 4. [מרף פ"א עד דף פ"ג תקונים והנחות על ס' המצוות ועל ס' החינוך].
- 101) ספר החינוך. תרי"ג מצוות מסדרות עפ"י סדר הפרשיות ושורש המצוות ורינינה ומנהניה מקומות אינה הוא חוכר מאחרן לוי ברצלוני [משונה מהרב הנודע ר' אהרן הלוי מברצלונה הנקרה הרא"ה תלמיד הרמב"ן] ורומו של הריטב"א. וויניציאה רפ"ג.^ז 4. עפ"י כתוב י"ד כמו שאומר ר' יהודה אריה מודרניא בהקדמתו ומוסיף שם שלא ראה אותו בדפוס עד היום ואם נמצא

לא נתפסת בגולותיהם שם ש^טס^ו. 4. בשיבושים רבים אמשט' תפ"א^ט^ו. בשלשה הדרושים האלה מצות עשו מסדרות ראשונה ואחריה תבנה מצות לא תעשה בכלל פרשה ופרשנה. ובדרושים האחרונים כל המצוות בין ט"ע ובין מל"ת חולכין אחר סדר הפרשה. ואלו הם: בחומש דפוס אמשט' תקכ"ז^ט^ו עם הנחות ר' יהודה ורוזאניס בעל משנה למלך וכוחם דפוס פפ"א תקמ"ג^ט^ו ט"ד^ט 4 עם הנחות הנ"ל. ברין תקנ"ט^ט 4 עם הנחות הנ"ל, וויען תקפ"ז^ט^ו עם הנחות הנ"ל ועם הנחות ר' ישעה ברולין או פיק. זאלקווא תרכ"ב^ט^ו 8 בלי הנחות ר"ב. בלי מקום ופרט הדרושים אמנים קעניגסבערג^ט ובווארשא תרל"ג^ט^ו 8 כמו שנדרפס בויען, וויען מאמר על ס' החינוך להחכם ד"ר דוד ראיין הנראש לעיל וערך ס' המצוות להרמב"ס ומאמיר המלואים בסוף הקונטרס.

(111) ספר המצוות בלשון ערבי לרוב חפץ בן יצ'lich ריש כלה בא"י בזמנ רב הא נאון, מובא בס' תורה וחוכות הלכבות בהקדמה [...] ענייני המצוות על דרכ קצראה כספר רב חפץ בן יצ'lich [...] וromo בס' המצוות להרמב"ס בהקדמה [...] בעל ספר המצוות המפורסם [...] ובשרש י"ד [...] בעל ספר המצוות גלה דעתו בזה [...] ונכבד! עיין מה שכותב הרב שי"ר בס' קבוצת הכתמים. וויען 1861 צד 52 ואילך ובמ"ע ישרון לתרמי"ק שנה ח' צד 57 ואילך.

(112) ספר המצוות לרביינו משה בן מיטון ז"ל, י"ד ישרשים ותרי"ג ממצוות עשה ומצוות לא תעשה, בלי מקום ופרט הדרושים אמנים קושט' רע"ו — ע"ח^ט^ו 4. עם השנות הרמב"ן ביד החזקה דפוס וויניציאה ע"י בראנדינו וע"י יושטיניאן, ש"ז. [מה שנאמר בראשית החכם פירשיט שם' המצוות נמצאו בכל דפוסי י"ד החזקה טעות הוא כי מנין המצוות בראש ח'א של משנה תורה לחוד וס' המצוות להוד, וויען לעיל ערך מנין המצוות]. בפירוש מנוות אסתור לר' יצחק ליאון ובפירוש מרגניתא טבא ובפס' מחשבת משה וע"ז ערכם.

הרוב והמחבר כתב ספרו בלשון ערבי והועתק לעברי ג' פעמים ע"ז ר' אברהם ז' חסדי אי וע"ז ר' שלמה בן יוסף ז' איב מגראנטה וע' ר' משה ז' תבון הראשון העתיק מהדורא א' של ספר המצוות והמתיקים ר' שלמה ור' משה ז' תבון שכלו את ידיותם לתרגם מהדורא ב', הנדרפס הוא מעשה ידי ר' משה ז' תבון והרמב"ן^ט) בחשנותיו ובפיוישו על התורה ובבעל חינוך השתמשו בהעתיקת ר' אברהם ז' חסדי אי. וויען מאמיר המלואים בסוף הקונטרס אותן א'. ואעיר ג' שהקרמת ר' משה ז' תבון להעתיקתו נמצאת רק בס' המצוות דפוס ראשון וביד החזקה דפוס בראנדינו ש"ז ובמ"ע ישרון לתרמי"ק תרט"ז^ט ז' ובס' המצוות דפוס וווארשא עם חדשני מהרד"ס וחסורה בשאר הדרושים. וויען מאמיר המלואים בסוף הקונטרס אותן ב'.

^ט) הרמב"ן לא ידע את העתקות ר' שמואל ור' משה ז' תבון כי השתמש בספרי בעתקת מורה הנכובים לאלהריי ובගורת תחית המתוים בתרגום משונה מהנדפס לרי' שמואל ז' תבון. וויען חערות שלו לדרשת הרמב"ן דפוס וויען צד 36-37.

113) ספר מצות גדוֹל אשר חבר הרוב ובינו משה מקוצי¹⁾, ח"א מצות לא תעשה ח"ב מצות עשה. בלי מקום ופרט הדפוס אמן לפני שנת ר'ס. בדפוס גרשון שנងצינו רמ"ח. ווינציאה רפ"ב. עם ביאורי ר' איזיק שטין ור' אלא מורה, שם ש"ז, עם ביאורי הנ"ל ועם ביאורי מהרש"ל ועם הגנות הרוב ר' יהושע העשיל אב"ד דקראקה, קאפוסט תקמ"ז.

114) ספר מצות קטן או קוצר הנקרא נ"כ עמודי גולה לר' יצחק בר' יוסף מקורביב, עם הקדמה גדולה מאת ר' מרדכי בן ר' נתן בן ר' אליקים בן הרוב ר' יצחק אשכנזי משטרשפוק בלי מקום ופרט הדפוס אמן קושט ר"ע 4°. בלי הקדמה הנ"ל קרימונה שט"ז^o. 4°. קראקה שני^o 4°. לאדי תק"ה 4°. עם הגנות חדשות של ר' יהושע ציטלעש משקלאב. קאפוסט תק"פ^o 4°. ספר המצוות הזה הצב המחבר בו עמודים קראם שבעה עמודי עולם بعد שבעה ימי השנה. שני הדרוסים הראשונים משוננים זה מזה בסדר ובגנון הלשון ודפוס קושט^o. יקר מאד כמו כתוב יד, המניה בדפוס קרימונה ר' שמואל פיהם [הוא היה נ"כ טניה בקראקה] השתמש בשבע גוסחיםות מתחלפות מגוזחות ומדוקיות והוסיף הגנות חדשות גם ישנות וטראה מקום מהפסוקים ומהתלמוד מהרמב"ם מר' משה מקוצי ומבעל התורדים, הגנות הר"פ [רבינו פרץ] בדפוסי קראקה וקאפוסט מסכימים עם הגנות בדפוס קרימונה בלי שם הר"ת. ועיין מה שכותב החכם ריטל צונין נ"י על ס' הסט"ק בספרו בל"א הנקרא ריטום או סדר העכודה צד 211 ואילך.

115) ספר הכהנה על המצוות עפ"י חכמת הקבלה מאת בעל ספר הפליאה, פאריצק תקללו^o 4°. קל דפים ועל כל דף ורף ארבעה עמודים. הקדמה הספר זהה על סוד פסוק שמע ישראל נדף נ"ב בשם ספר קנה בינה פראג ש"ע וכווילהרמאדרף ת"ז^o 4° עם ביאור והוספות מאת המניה אלעזר בן אברהם חנוך. מישחת אלטשוליך בפראג אשר העתק ס' הנקה מספר כתוב צורת שכתב ש"ז לאלו הששי כמו שכותב דף יג ע"ב. ועיין אמר החלואים בסוף הקונטרוטאות ז' ח'.

116) ספר הרמן לר' משה די ליאון, כתוב יד בכ"י ר' דוד אופענהימער 731 ומכ"י ר' יוסף אלמנצי 29 וככ"י ר' אליקים כרמולאי, נכתב בשנת ה' אלף מ"ז לכבוד ר' יוסף הלווי בר טודרום הלווי וכלל טעמי המצוות עפ"י קבלת הזוהר מצות עשה ומצוות לא תעשה [ככ"י רד"א לא נמצא רק חלק מצות עשה וככ"י ר"א רק מצות לא תעשה]. המחבר²⁾ מזכיר בח"ב של ס'

¹⁾ בשם פרקי רדי אליו זר מביא המחבר בהקדמתו ספרו בזהיל: מפני שראה הקב"ה שעתרין אויה לכתוב כייד ספריים שיש בספר תניך ולהפכים לרעה ולמיוגת מסר סימניין למשה בע"פ ולא הסכימו מן השמים לכתבו עד לאחר שעמדו אמונת אדרום ויש מאל פן יעתקו אותם הגוים יהפכו אותם לרעה כמו שעשו בתורה שבכתב.

²⁾ ספר אור זרוע כ"ז אווי 318 באוקספורד הוא למזר"ל ועיין מאמר המלואים בסוף הקונטרוטאות ז'.

הנפש החכמתה ובסוד י bom הנמצוא בסודות המחויבות ל' הנ'ל וטובה בס'
תולעת יעקב דף נ"ח ע"ב לדפוס קראקא בפ' תפלת ר'ה ומפני שר' משה ד'
ליאון חוזר וטניד בספר זה מה שכתב כבר בס' אחר¹⁾ ופעמים הרבה באוטן
המלות נוכל לומר שסודות הנ'ל על טעמי המצוות מסכימים עם מה שפרש
בס' חרטמן, ועיין ערך רעה מחייננא ומאמיר המלאים בסוף הקונטרס אותן ז'.
117) עבודה הלווי והוא טורה צד' ק. מחותיות כפ' דעת הרמב"ם וכו'

זכירת כל המקומות אשר נזכרה כל מזויה בשיטת סדרי ובספרא ובספרי מאת
ר' שלמה בן אליעזר הלווי. כ"ח דפים כל' מקום ופרט הדפוס אמן בקושט'
סמרק לשנת ד'פ⁰ 4. לובלין כל' פרט הדפוס⁴. ווינציאה ש'ז⁰ 4. אמשט'
ת'ז' בשם טורה צד' ק. הוועתק מעבודת הלווי⁸, בחומש עם פ' נחל
קדושים לחיד'א ליוורנו תקנ'ה⁰ וקעניגסבערג תרי'ב⁰. ועיין רשימת ספרי
אוקספורד למש'ש עמוד 2308 — 2311.

118) עדות יעקב. סימנים על כל תרי'ג' מצות כמספר אותיות שהם בי'
הברבות כל אות מרמז מצוה אחת מאות ר' יעקב בר יקוטיאל קפטן. האנוואה
שפ'ז⁰.

119) עיר מקלט. תרי'ג' מצות מסורות עפ' פרשיות התורה ונחלקות
לשבעה ימי השבוע עם פ' וטראה מקום מאת ר' דוד ב'ר אריה ליב די לירה
אב'ך במנגענツא והגליליות. דוחון פארט ת'ז⁰ 4 ובחומש עם פ' נחל קדומים
לחיד'א. ליוורנו תקנ'ה⁰. קעניגסבערג תרי'ב⁰.

120) עיר הצדק, והוא קיצור סט'ג' עם הגהות חידושים וביאורים מאת
הרוב ר' שמואל פרידינד [חר' מדיני פראנ]. פראג תרכ'ד⁰.

121) עמודי גולה לר' יצחק מקובריל, עיין ערך ספר מצות קטן.

122) עמודי שלמה להרב ר' שלמה לורייא [מהרש"ל], ביאורי סט'ג'
יצא לאור ע' ר' אליא לואנץ¹⁾ מפדר'ם בסילאה ש'ס⁰ וכסט'ג' לדפוס
קאפסט תקס'ז⁰.

123) עין החיים ח'א על תרי'ג' מצות ו'ג' עד האמת מאות ר' יהודה
בן חנין ונדרפס עם ס' אשל אברהם בכל דף ודף ליוורנו תקמ'ג.

123) פועל צדק, אלה תרי'ג' מצות. סדרם על נכנן סדר התורה בדור
קצחה הרב ר' שבתי כהן [ש'ך]. יענץ' ת'פ. פירודא תק'ט. אמשט' תקמ'ז⁰
וכולם⁰. זאלקווא עם ס' ראשית דעת תק'ב⁰. ועיין ערך שלחן החתוור.

¹⁾ כי הכסף יענה את הכל.

²⁾ המיל' והמניה אומר בהקדמותו שסבירת שנויות הדפוס היא מפני שבעל הדפוס לא
מבנה ישראל הוא וביום השבת יערכותו וכוה הקרים ג'כ' לשעריו דורא. החתנצות הוחאת
ראיה נבר אותה המהחותם האמורים בכטילים שאון רשות לקורות בספר שנדרפס בשבת
ופה ווינה מ'ס אחר הוועדי בטומבי' שחומשים שלו לא נערכו בשבת כמו לחם הפנים.
מדפסים מישחותם ומתחדרים בזמןנו סדרי הפלות שלהם עצמו מנשויא, תפלת קצחה "הביבנו"
רהורקה ממנם ועי'ב לא ידעו ולא יבינו!

124) פירוש שה"ש להמקובל ר' עזרא [התחלף לרוב עם ר' עזראאל]. נדפס בשם הרמב"ן עפ"י כ"י משובש אלטוגא תקכ"ד⁴, עם פ"י רשות ומעין מבית ה' (יאהאניסברג והפרט אישירה לה' כי גמל עלי)⁸, ביחס מגילות עם פ"י מהר"ם אלשיך ור' יעקב ליסא ואראשא תרלה⁹ באותיות מרובעות. אחר הפסק נתת תפנה שפתחותך כליה וגנו נמצאו בפי חז"ג מצות היוצאות מעשרות הדברים ובכ' דפוסים האחוריים נמצאו בסוף הפירוש מאמר בפני עצמו, ועיין מאמר המלואים בסוף הקונטרם, מנין ופי' תרי"ג מצות לר' עזרא הנ"ל גנב בעל ס' הפליאה סדר אותו בסדר אחר וערכב בו העורתיו ופירושיו כרכבו להסתיר את המקור אשר שאב ממנה ונתן לו מקום בספריו מדרך ע"ד עמוד ד' עד דף ע"ז ע"ד שורה י"ב מלמטה.

125) פקודיו ח/ תרי"ג מצות התורה בינוי על עשרה הדברים ומכוארות עפ"ס' החינוך בלשון אשכנזי מאת חמוה גרשון לאש. לפסיא 1857⁸ תקי"א צדדים.

126) פרי יצחק, כולל ביאור תרי"ג מצות ברמז מאת הרב ר' יצחק בן ר' צבי הירוש אב"ד בשקדר, ווילנא והוואדנא תקצ"ד⁴.

(ו) פרשנות דרכיהם, עיין ערך דורך מצותיך.

127) מתייל תכלת. פ"י על אזהרות של רש"ג מאת ר' יעקב בר שמואל האנייז בעל עז חיים על המשנה, והוא קוצר זהר הרוקיע לרשב"ץ ותוספת נפק. וויניציאה תיב⁹. 8. לונדון תע"ד⁹. בדפוס ב' נמצאה הקדמת בן המחבר ר' משה חאגניז [המניה] בראש הספר.

128) קול מבשר לנאר את הלכות גROLות להחכם ר' יעקב רייפמאן, עיין ערך הלכות גROLות.

129) קנאת סופרים להшиб אמרי אמת לשולחים יד בהשנותיהם על הרמב"ם בס' המצוות שלו ביד שרשיי מהרב הכלול הרופא הטובקה ר' חנניה קוים. ליבורנו תק⁴.

130) קוצר סמ"ג, נדפס ע"ר' שמעון בר מאיר מקארלסרווא. קארלסרווא תקכ"ג¹².

המווציא לאור אומר שר' משה מקוצי חבר את זה הקוצר ושהיה בידו הCY. ולפי דעת החכם ריט'ל צוונץ ני' הקוצר הזה הוא אותו ספר קטן שהוציא לאור והעתיקו ללשון רומי החכם הנוצרי סיבאסטיאן מניסטעה. עיין לעיל ערך מצות לא תעשה, ומ"ע הנקרוא איסראלי טישע אננאלאען או דה' לבני ישראאל מאת החכם ר' מרדכי יאסט ז"ל משנת 1839 צד 336 ורשות ספרי ר' אלעזר רצעונטהאל ז"ל.

131) קוצר סמ"ק או קוצר עמוני גולה, קצדו ר' יקותיאל הנקרוא זלמן בר משה מפוזן, קראקא שלט⁴.

182) רעה מחיינنا. פקודי אורייתא או טעמי המצוות בדרך ובלשון הזהר. נדפס בזוהר גדול וקטן ר' ל' בתמונת פאליא כמו בקריטונה לובלין זולעבאך או ג'ח ברביית ובסמינית כמו במנטוכה אמשט' קושט' קראטאשין לבוב בראדי ליירנו וירושלים ונמצא מפוזר ומפוזר במקומת האלו: א' בחופפות בסוף הספר דף א' ע"ב, תז' י"ח א' ב' דף כ"ה, ט' מ"ג נ"ט ב' — ס' ע"א צ"ב, צ"ג, קי"ד — קכ"א, קל"ה, קנ"ז — קפ"ח, ג' נ' — ד' ט'ז — י"ה, כ', כ"ר, כ"ז — כ"ט, לג' — לד' ט"ג ע"ב — מד' ע"א, ס"ג ס'ז — ס"ח, פ"א — פ"ג, פ"ח — צ' צ"ב — צ"ג, צ'ז — ק"א, ק"ג — ק"ד ע"א, ק"ח — קי"א — קכ"ה, קט"ה — קמ"ג, קנ"ב — קנ"ג, קע"ד — קע"ה, קע"ח — קע"ט ע"ב, ק"פ ע"ב, רט'ז — ר"כ, רככ"ב — רל"ט, רמ"ב רנ"ח, רס"ב ע"א — רס"ד ע"א, רעד' ע"ב — רופ"ג ע"א. ועיין במאמר החלואים בטף הקונטרסאות זו, בדפוס קריינונה כמה מאמורים השיליכם לרעה מחייננא נשנו שם בשם Tosfeta. בכ"י פריש 789 הרעה מחייננא נחלק לשעריהם וסימנים ולא נודע לי אם הוא המפרש או המחבר שעשה לספרו שעירים וסימנים וצירק לעיין שם כי דבר נהוי הוא לידעת תולדות ס' ההדר.

183) שאלות רבינו דניאל על ס' המצוות של הרטב"ס ותשוכות ר' אברם בנו ורבינו משה מיטון על השאלות, חובר הספר זהו בלשון ערבי ומתורגם עברית ע"י ב"ג [בכרך גאלדבערגן] נדפס בשם מעשה ניסים לכבוד השיר נסים שאמתא קיד סוכן על אוצרות מלך טוניס. פאריש תרכ'ז⁸ נ"ה דפים עם שער והקדמה.

184) שירה לחיים, על תרי"ג תיבות האזינו וכו נכלל כל המצוות לפי סדר התורה ולפי מנין הרטב"ס מatat ר' חיים בן זבולון ואראשא תקע"ד⁸. וויען תרزو⁸. [עפ"י הנבואה שנכתה ר' אליהו וילנא].

185) שירי מצות, כולל תרי"ג מצות עד' השיר מatat ר' יונתן אייבשיטז'. פראג תקב"ה⁸. פרעסבורג תרי"ח⁸.

186) שירת משה, שיר על תרי"ג מצות בבתים קצרים וכל בית מתחיל באות אחת מעשרה הדרברים מatat ר' משה בן מרדכי מיזולש, שקהלאו תקמ"ח⁸.
187) שלחן הטההור [גיטי תרי"ג] תרי"ג מצות כאשר סדר אותן הש"ך בס' פועל צדק עם הוספות בס' זיה [גמרא מצות זהר הלכה] מatat נסים זורהה בן אברם איזולאי, לבוב תרי"ח⁸.

188) שם חדש על ס' יראים מהרב חיים דניאל שלמה פינסוי, ירושלים תר"ג.
189) שני לוחות הברית [של"ה] מatat ר' ישעיה חליוי הורוויז, חלק תורה שבכתב נמצא מנין ופירוש תרי"ג מצות לפי סדר ההוריות בשם נר מצוה ותורה אור. נדפס לראשונה אמשט' ת"ט ודפוס אחרון שראיתי ואראשא תרי"ב⁸ ד' חלקים.

- (139a) שער כתרי אותיות הן הם עשרת הדרבות שנותנו למשה בימיינו ונכללו בהם תרי"ג מצוות, כ"י מובא בהමוצר לחכם מש"ש ו' 125. כל מצוה ומוצה מוכתרת באות מעשרת הדרבות כתו שעשה ר' דוד ויטל בס' כתר תורה ושבעה אותיות מאשר לרעך סימנים לשבע מצות בני נח.
- (140) שער השמים, על המצוות עפ"י הסוד ובדרך חרוי מאת ר' יעקב בר ששת, יצא לאור ע"י ר' מרדכי מושטארה באוצר נחמד ח"ג צד 153 עד צד 165⁸ ובלקוטים מרב האין גאנז שיצאו לאור ע"י ר' נבריאל [ווארשוייר] בין ר' יששכר, ואראשא תקנ"ח⁸.
- (141) שיש שערים, שיר במספר כתר מלות כמנין תרי"ג מצוות ושבעה דרבנן מאת ר' שלמה ששפופרטש בלשון עברי וספרדי וכותב רומי. אמשט' תפ"ז.⁸
- (142) תוכפות ר' אליה מזרחי על הספר"ג עיין ערך ביאורי רא"ם.
- (143) תרי"ג מצוות לה' יונתן אייבשיטץ עיין ערך שריר מצוות.
- (144) תרי"ג מצוות בלשון אשכני עם פירוש מאת החכם ד"ר מיכאל קרייזינאך בספר"ט. חלק א' של שלחן ערוך מהמחבר. פפ"ט 1833⁸.
- (145) תרי"ג מצוות בלשון אשכני מאת החכם ד"ר מרדכי יאסט ז"ל בסוף ספרו תולדות תורת ישראל וכחותיו ח"א. לפסיא 1857⁸.
- (146) תרי"ג מצוות בחוזום המתחילים אתה בן אדם תזכור לך מאת ר' משה בר אברם מט בעל מטה משה. קראקה שמ"א⁸.

אברהם בר קורבן	101	תורה קדש נזקן	37
אברהם בר קורבן	102	תורה קדש נזקן	82
אברהם בר קורבן	103	תורה קדש נזקן	141
אברהם בר קורבן	104	תורה קדש נזקן	142
אברהם בר קורבן	105	תורה קדש נזקן	85
אברהם בר קורבן	106	תורה קדש נזקן	86
אברהם בר קורבן	107	תורה קדש נזקן	87
אברהם בר קורבן	108	תורה קדש נזקן	88
אברהם בר קורבן	109	תורה קדש נזקן	111
אברהם בר קורבן	110	תורה קדש נזקן	87
אברהם בר קורבן	111	תורה קדש נזקן	87
אברהם בר קורבן	112	תורה קדש נזקן	88
אברהם בר קורבן	113	תורה קדש נזקן	89
אברהם בר קורבן	114	תורה קדש נזקן	90
אברהם בר קורבן	115	תורה קדש נזקן	91
אברהם בר קורבן	116	תורה קדש נזקן	92
אברהם בר קורבן	117	תורה קדש נזקן	93
אברהם בר קורבן	118	תורה קדש נזקן	94
אברהם בר קורבן	119	תורה קדש נזקן	95
אברהם בר קורבן	120	תורה קדש נזקן	96
אברהם בר קורבן	121	תורה קדש נזקן	97
אברהם בר קורבן	122	תורה קדש נזקן	98
אברהם בר קורבן	123	תורה קדש נזקן	99
אברהם בר קורבן	124	תורה קדש נזקן	100
אברהם בר קורבן	125	תורה קדש נזקן	78
אברהם בר קורבן	126	תורה קדש נזקן	86
אברהם בר קורבן	127	תורה קדש נזקן	87
אברהם בר קורבן	128	תורה קדש נזקן	88
אברהם בר קורבן	129	תורה קדש נזקן	89

מערכת המחברים

42	בצלאל הכהן ערך	74	אברהם אליגרי ערך
98	ברוך היילפרון ערך	84	אברהם בכנער ערך
57	בריאיל פאלק ערך	97 50	אברהם דאנציג ערך
64	גרשם חפץ ערך	43	אברהם חיות ערך
125	גרשון לאש ערך	90	אברהם ז' הסאן ערך
52	דיבערוש טויוליש ערך	19	אברהם טובייאנה ערך
71	דוד ווטל ערך	35	אברהם יונה יעוגן ערך
119	דוד די לדייא ערך	27	אברהם מבראדר ערך
95	דוד ז' זمرا ערך	133	אברהם מימן ערך
81	דוד ראיין ערך	66	אברהם ז' עורה ערך
133	דניאל הלבלי ערך	90	אברהם קשאני ערך
1	ז'רחה קדריש ערך	36	אברהם שמעון ט羅יב ערך
75	למן שטערן ערך	110	אהרן לי מברצ'ינה ערך
138	ח'רים דניאל שלמה פינסן ערך	5	זהירות אחותר חיל ערך
134	ח'רים בן זבולון יעקב ערך	6	זהירות דאלחוו ערך
54	ח'רים שמאול פלורויטן ערך	4	זהירות דרבנן דפומבדיתא
59	חכמתם עם נחלה ערך	21	אייזק שמין ערך
129	הנבנה קויש ערך	104a	אייזק מאנגלעם האנדל ערך
111	הפטן בן צ'ילה ערך	22	אליא מזרחי ערך
73	יהודה אריה ממויניא ערך	88	אליהה בן אמזונג ערך
55	יהודה בן היל ערך	7	אליהו הוקן ערך
122	יהודה בן חנן ערך	8	אליהו הכהן צלבני ערך
104	יהודה בן מנוח סעד ערך	9	אליהו העדרני ערך
83	יהודה נג'אר ערך	25	אליהו עטינגי ערך
48	יהודה עייאש ערך	58	אליעזר אוקרי ערך
32	יהודה רוזנשטיין ערך	18	אליעזר בר בתן ערך
101	היושע בנבנשטי ערך	67	אליעזר ממין ערך
37	היושע החשל ערך	99	אריה ליב זוטל סג"ל ההורווין ערך
38	היושע ציטוליש ערך	65	בירוש בן יעקב ערך
26	יינה בבן ערך	102	כ'יטמן וואלף ערך
135	וינטן אייבשטיין ערך	82	כ'יטמן קויש ערך
70	ויסק גיקטיליאן ערך	3	כ'יטמן רפאל דיאש בראנדרון ערך

16	משה האギי ערך	78	יוסף היילפרון ערך
116	משה די ליאון ערך	24	יוסף הלווע ערך
69	משה מונשי ערך	23	יוסף מקראמנין ערך
136	משה מיויש ערך	89	יוסף בר משה ערך
112 91 85	משה בן מימון ערך	127	יעקב האגיי ערך
67	משה נג'ארה ערך	109 39	יעקב קפמן ערך
45	משה בן נחמן ערך	118	יעקב רוייכמן ערך
105	משה פאגנטי ערך	128	יעקב בר ששת ערך
46	משה קאציגעליגבוגן ערך	140	יצחק ארבאש ערך
113	משה מקוצי ערך	17	יצחק בירד ערך
63	משה קורדרובו ערך	28	יצחק די פאם ערך
54a	מתתיה טרייויש ערך	79	יצחק די ציר ערך
96	סיבאסטיאן מינסטר ערך	20	יצחק בן טודרום ערך
94	נה חיים צבי ערך	47	יצחק טיב ערך
137	נסים זורה האולאי ערך	106	יצחק יהודה ייחיאל ערך
73	נתן אוטוליבג ערך	60	יצחק לורייא ערך
93 14	סעדיה גאון ערך	81a	יצחק לאן ז' ציר ערך
54a	עובדיה ויא מברטנורה ערך	114	יצחק מקורוביל ערך
124	ערוא המקובל ערך	2	יצחק עטיאש ערך
41	פרץ בעל התוספות ערך	126	יצחק בן צבי הייש ערך
33	צבי אלימלך שפירא ערך	10	יצחק קמחי ערך
115	קניה ערך	11	יצחק בר ראנבן ערך
132	רעה מוהימנא ערך	77	יצחק שני ערך
107	שאלן ז' מומא הכהן ערך	34	יקוטיאל זוסקניד ערך
123	שבתי הכהן ערך	131	יקוטיאל בר משה מפוני ערך
87	שלום שכבא ערך	40	ישעיה בלון ערך
31	שלמה די אלויירה ערך	139	ישעיה הלוי הורוויז ערך
15	שלמה בן גבירול ערך	56	ישראל הלו לנדא ערך
117	שלמה חלי ערך	103	ישראל מאיר מזרחי ערך
121	שלמה לרואה ערך	142	טיאאל קרייצנאנך ערך
141	שלמה שיפורתש ערך	12	מנחם אגוזי ערך
108	שמעאל גלאנטי	61	מנחם הובלי ערך
100	ריש וויטאש ערך	62	מנחם מריקאנט ערך
30	שמעאל בר יוסף הכהן ערך	13	מנחם תמר ערך
120	שמעאל-קרייניך ערך	72	מענדעל שטערן ערך
68	שמעון יושלמי ערך	143	מרדיי יאסט ערך
130	שמעון בר מאיר מקארלסיטה ערך	144	משה בר אברהם מות ערך
139a	שער בתורי אוטיות ערך	86	משה בן גרשון מענדיל ערך

מאמר המלואים

דונמאות מנוסח הערבי של ס' המצאות להרמב"ם נערכות מול תרגום ר' אברהם ז' חסדי ותרגום ר' משה ז' תבון.

נוטח הערבי

מצות עשה לו

ואל מצוה אלסאדסה ותלתין אלאמר אלדי אמרנו בכך אלכהנים יולדמו נובאתת תולדם נובה כל גמעה ולא יכין יдалכל מלחת גיר פי אלרגלים פקט פאנה תולדם אלנובאתת כליה באלסואה וכלמן נא קרפ [וקד¹] תבון פי דברי הימים תקיסים דוד ושמואל לחם ואגעליהם ארבעה ועשרין משמר וחביבן פי סוכה אין ברגלים יד כוין שוחה ונין הודה אלמצואה הוא קרו וכי יבא חלי וכוי חלק יאללו ונין ספרי ובא בכל אותן נפשו וכו' יעני אתפקהם עלי תרחיב נובאתת אללהמה כל גמעה נובה וכו' שרחחה אלתרגום בר מומי שבתא דלען אתקינו אהבתה וקד תבינות אחיכאמ הודה אלמצואה פי אדר גמר סוכה.

תרגומו ר' משה ז' תבון של ס' המצאות הנדפס

מצוה לו היא שצונו שייחיו הכהנים עובדים למשמרות תעבוד כל המשמרות שבוע אחד ולא יד הכל טורבת יחיד זולת ברגלים שעיבדו כל המשמרות כל בשוה וכל מי שכא מהם מקריב [וכבר נתבאר זה כה]² אריך חלק דוד ושמואל אותם לעשרים וארבעה משמרות והתבאר בסוכה שברגלים יד כלם שוחה ולשון מצוה זו אמרו וכו' חלק יאללו ולשון ספרי ובא בכל אותן נפשו וכו' בלאמר הסכמתם ב כל סדר משמרות העבורה משטרת כל שבוע וכן פירוש אונקלוס בר מטורתא דיתוי בשכתא דבן אתקינו אהבתה וכבר בארו דיני מצוה זו בסוף גמטרת סוכה.

תרגומו ר' אברהם ז' חסדי כמו שנמצא בהשנות הרמב"ז ובם' החינוך המצויה הלו שצטוינו שייחיו הכהנים עובדים למשמרות היהו הכהנים עובדים למשמרות היה כל משמרות עובדת שבועה ולא תחיה יד הכל מעת ס' כת יהך לא לא ברגלים בלבד ואו יעמדו המשמרות כל בשוה וכל מי שכא יקריב ולשון זאת המצואה בא מרו יהע וכו' ובא חלי וגומר ולשון ספרי ובא בכל אותן נפשו וכו' [ע' השגות הרמב"ז ומכאן ואילך נמציא בס' החינוך פ' שופטים] בלאמר הסכמתם בסדר משמרות העבורה כל שבוע משמרת וכן פירושו התרגום בר מטורתא דיתוי בשכתא דבן אתקינו אהבתה.

¹) דברים שהѓרתי הם לפ' דעתו הוספה הרמב"ם למהדורא כי אחר כלותו ספרו משנה תורה ולא היו לניגר עני הרמב"ז ובעל החינוך וע' כת הרמב"ז שראה לר' בחבורה הגדולה וכו'.

נוסח הערבי

מצות עשה צד

ואל מצוה אלראכעה ותסען אלאמר אלדי אמרנא בתהביתו כלמא אלזמנאה אנטנסנא באללפין מן יטין ונדר וקרבן וג'ר דאלך והוא קו' תען מוצא שפטיך תשמור ועשית ואן כאנ קו' פצלו אלפאי' הח'י אלפסוק וג'על מנה כל כלמה למני לפין אלג'ודין אלחאצל טן כלמא דכו' [דכՐתִתְ] לך הוא אין מצות עשה הי תהבית כל מא ילפין בה אלאנסאן מן אלום נפסא שי מן אלאשיא [ואלתעדיה]¹⁾ עלי לך מצות לא תעשה ינסבין דאלך عند דכרנא מצות לא תעשה ונץ ספרי מוצא שפטיך תשמור עשה ואנת תעלם אין לא מעני יקו' [תיבה אחרונה מטוושטה] מן כלמה מוצא שפטיך וחדאה ואנמא אלנרכ' מא דכרת לך מן תחת פשטייה ذקרה אלדי כלף עמל כלמא הוציא [בשפטו] וקד תברר אלאמר בהזה אלמצוה והוא קו' כל היזא מפי' עשה וקד הבניות אחכאמ הזה אלמצוה פי' מואצען מן שבועות ונדרים ואלך מנוחות ומסכת קנים אי'צא מעני מהן תבין אלחפקה פי' אלמשאחה עלי פעל אלאנסאן אלשי אלדי אלום נפסח וכיפ' נהג אלתבלען אלדי וקע אלה אלשיך פי' מא קאל.

תרגם ר' משה ז' תבון

מצוה צד היא שצונו לקיים כל טה שקבלנו על נפשנו במלת שבועה ונדר וצדקה והקרבן וזלת זה והוא אמרו יתעלה מוצא שפטיך תשמור ואעפ' שח לקו' מלות זה הפסוק ושמו כל מלחה מתנו לענן אמן הכוונה המתגעת מכל מה ישורתி לך שמצוות עשה היא לקיים כל מה שהאדם מהיב על נפשו באיזה דבר שהוא מן הדברים [והעובר עליו עבר על מצות לא תעשה וכו'] וננה נכפל החיזוי במצוות זו וכו' ומסכת קנים ג' ב' כלומר שם הדקדוק להזהיר האדם וכו' בשיפול ספק כמה שאמר.

תרגם ר' אברהם ז' חסדי

והמצוות התשעים והארבעה שנצטווו לקיים כל מה שהיובנו נפשותינו ברבורה מישבעה ונדרים וקרבן זلت זה והוא אמרו יתעלה מוצא שפטיך תשמור ועשית וכבר הופיעו מלות זו הפסוק ושמו כל מלחה מבנו לענן ואולם המגי'ע מכל מה שוכרתי הוא שמצוות עשה הוא קיום כל מה שידבר בו האדם מהיב עצמו בדברן מן הדברים וכבר נכפל הלשון בזאת המצווה והוא אמרו בכל הייא מפי' עשה [הרמב"ן בחשגותיו ובעל החינוך פ' כי תצא].

¹⁾ אול' גם הדברים האלה שהציגו הם הוספה מהחבר אחר כלות חבות הగהו' משנה תורה ולא ראה אותם המעהיק הראשון רב' חי וע' ב' לא היו ליד עני הרמב"ן ובכל הchingon.

נוסח הערבי

מצוות עשה קי"א

והנה אבינוין לך מא אלסכב עד דנא תגלחת מצורע מצוה בפני עצמה והבאת קרבנותיו מצוה בפני עצמה ולם נפאל כלך פ' אלניר באל געלנא תגלחתו והבאת קרבנותיו מצוה אחת [ולך²] אין אלמצורע לא רוחבתת לחלקה מז' הבאת קרבנותיו ואלגאה אלחצלה מן חלאקתה ג' יר אלגאה אלחצלה מן הבאת קרבנותיו] ודאלך אין אלמצורע טהרתו תלואה בתגלחתו ופי סאדם נזירות קאלו מה בין נזיר וכו' יעני אלניר ומצורע טהרתו תלואה בתגלחתו פאדי חלק אלמצורע ות מז' חלאקתה אלתאניה טהר מלטמא כשרץ כמו תבין פ' אלר גנעים ויבקי מהוסר כפורים حت' יביא קרבנותיו כשאר מהוסרי כפורים עלי' מא תבין הנאך פצארת נאה תגלחתו

תרגם ר' משה ז' תבון

ובכאן אבאר לך מה הסבה במנותינו תגלחת המצורע מצוה בפני עצמה והבאת קרבנותיו מצוה בפני עצמה [זה כי המצורע אין קשור לתגלחת' עם הבאת קרבנותיו והתכלית מתגלחתו זולת התכלית המוגעת מהבאת קרבנותיו] וזה כי המצורע טהרתו תלואה בתגלחתו ובששי טנזיר אמרו מה בגין נזיר למצווע אל' שה טהרתו תלואה ביטמו וזה טהרתו תלואה בתגלחתו ר' המצורע וכשנלח המצורע ונש' למש' תגלחתו השניה טהר מלטמא כשרץ כמו שתהבר בסוף גנעים ישאר מהוסר עד שיביא קרבנותיו כשאר מהוסר כפורים כמו שתהבר שם והוא תכלית תגלחתו שהו א טהר

תרגם ר' אברהם ז' חסדי

ואבאר עתה מה הסבה אצלינו¹ בתגלחת מצורע מצוה בפני עצמה והבאת קרבנותיו מצוה בפני עצמה ולא עשינו כן בכיר אבל שמו תגלחתו והבאת קרבנותיו מצוה אחת [זה²] שהמצורע אין קשור לתגלחתו עם הבאת קרבנותיו ותכלית המוגעת בתגלחתו בלא תħallit המוגעת מהבאת קרבנותיו] וזה שהמצורע טהרתו תלואה בתגלחתו ובפ' קשיש מАЗירות מה בגין נזיר וכו' כלומר הנזיר ומצורע טהרתו תלואה בתגלחתו וגילה המצורע ותשלם תגלחתו השניה טהר מלטמא כשרץ בסוף גנעים ויואר מהוסר כפורים עד שיביא קרבנותיו ישאר מהוסרי כפורים כמו שתהבר שם והוא

¹) המהרגם הזה היה לפניו בערבי מלה ענדנא החת' עדנה.

²) דברים המօסגרים בנוסח הערבי ובתרגום ראב"ה חסרים בס' החינוך דפוס ב' ווינציאת והנגלים אליו מפני שהסופר או מסדר האותיות השםיט מאבר הראשון: והוא שהמצורע החלך מיד אל השני.

נומח הערבי

תטהירך מלטמא כשרץ הביא קרבנותיו או לא יביא ונאה הבא
קרבנותיו אין יכמֵל כפרתו כשאר מחותמי כפורה עני זב וזכה
וילדת וכן תקדם לנו נץ קול ארבעה מחותמי כפורה והנהך
תבין אין אלזיר לים הוא מחותמר כפורה בל חלק אלצנא עה
בגמלתהא עני אלחלאק והבא קרבן תביח לה שרב אללמר
ולא יגנַי מנהא שי ען שי בל אלחלאק מרתק בת באלקרבן
ואלקרבן מרתק בת באלהלאק ובמנגועה תחצֵל אלנאה אלוואחדה
והי אין תבאח עלה אללמר אלתיanca מהצורה פי איאם
אלנירות.

תרגם ר' משה ז' תבון

מלטמא כשרץ הביא קרבנותיו או לא הביא ותכלית הבא קרבנותיו תשלום
כפרתו כשאר מחותמי כפורה כלומר זב וזכה וילדת וכבר קדם לנו אמרם ארבע
חותמי כפורה. ושם נתבאר שהניזיר אין מחותמר כפורה אבל המעשה הזה בכלל
כלומר הגלוח והבא קרבן יתיר לו שתיתת היין ולא יספיק מהם האחד
בלתי חברו אבל הנלוח נקשר בקרבן והקרבן נקשר בגולחו ובקבוצם יגינו
لتכלית אחד והוא שיטר לו הדברים שהיו אסורים עליי בימי נזרו.

תרגם ר' אברהם ז' חסדי

תכליתת גלחתו טהרתו מלטמא כשרץ הביא קרבנותיו או לא הביא ותכלית הבא קרבנותיו
תשולם כפרתו כשאר מחותמי כפורה כלומר זב וזכה וילדת כבר קדם לשון אמרם
ארבעה מחותמי כפורה ושם נתבאר שהניזיר אין מחותמר כפורה אבל הילא בכלה
במו [כלומר] התגלחת והבא קרבן יתיר לו שתיתת היין ולא יספיק האחד מהם
בלתי האחר והתגלחת קשורה בקרבן והקרבן תלוי בתגלחת ובקבוצם תגייע
התכלית כאחד והוא שיטרו הדברים שהיו נמנעו בימי נזרו. [ס' החינוך פ' מצורע].

הערה. אמר אהרן: בשאלות רבינו דניאל על ס' המצוות של הרמב"ם
[עיין ערכו] הנדרפס בשם מעשה נס'ם ערבי ועברי מצאתי צד 82 ואילך
שאלה על המוצה זו ומכאן שם איזה מאמרים ממנה בלשון ערבי והאחד מהם
משונה מנוסחתנו והוא: קל ואט אֶלניזיר תגלחתו והבא קרבנותיו להטמא
נאיה ואחדה והי אין ישתה יין ויטמא לממים פ' אמר אבל הניזיר תגלחתו
והבא קרבנותיו להם תכלית אחת והוא ישתה יין ויטמא לממים.

נוסח הערבי

מצות לא תעשה ד'

ואלמצוּה אללאסָה אלנהֵי אלדיּו נהינָען אלסָגָד
לעבְוד זורה [ובין] הוּמָן קולנאַעַז אַרְיד בָּה כָּל מָא יַעֲבֹד מִן דָן
אללהּ וּזְהוּ קָרְבָּן לֹא תַשְׁתַּחַוו לְהָם וְלֹא תַעֲבֹד וְלֹים אלגָּרָן
תְּחִרְבִּים וְלְסָגָד וְחַדָּה דָּוָן מָא סָנָהּ וְאַנְמָהּ הוּכָר וְגַהּ מָן
וְגַהּ אַלעֲבָדָה אָעָנִי אלסָגָד וְכָלָקְ מִנְהִין אַלְתְּקָרִיב
לְהָא וְאַלְתְּבָכִיר וְמַן תָּעִדְיַ עַלְיַ שִׁי מַן הָלָה וְמַגְדָּא אוּקָרְבָּ
אוּ נַסְךְ אוּ בָּכָר לְזַמְתָּה סְקִילָה.

מצות לא תעשה ט'

ואלמצוּה אלתָאָסָה אלנָהִי אלדיּו נהינָען עַמְל אלְידָעָנוּ וְהָוָה
איַיְן נָעַמָּן עַז וְדָלָק בָּאָן יַאֲכָל עַפְסָטָר אַסְמָה יַדְעָ וַיְגַעַלְהָ
פִּי פְּמָה וַיְבָכֶר בְּבָכָר וַיְדַעַו דָּעוֹת וַיְעַמֵּל אַעֲמָל
אַלְיָן תְּצַחְבָּה חָלָה שְׁבָה חָאָלָה אַלְמָצְדָּע וַיְאַכְּדָה סְבָאָת

תרגם ר' משה ז' תבונ

מצוה ה' שהוזירנו מהשתחוות לעז' והוא אמרו ית' לא תשתחו
לهم [זהו] מכואר שאמרנו עז' נרצה בו כל מה שייעבד זולת האלן ואין
הכוונה אסור השתחוות בלבד לא זולת האלן זכר דרך אחד מדרכי
העבודה ר' ל' להשתחויה וכן אנחנו מוזהרין מהקריב להם ולנסך
ולקטר וכי שעבר על אי' מאלו והשתחוות או הקריב או נסך או קטר חייב
סקילה.

מצוה ט' שהוזירנו מעשיות מעשה ידועני והוא נ' ב' מין ממיini עז' והוא
שיקח עצם עופ ששמו ידוע ויישם אותו בפיו ויעשן עשן ויתחלל
תhalbוט ויעשה מעשים עד שיתחבר לו עניין דומה לחולי הנופל

תרגם ר' אברהם ז' חדאי

והמצוּה הי' שְׁנָמְבָּעָנוּ מִהַשְׁתַּחַווּ לְעַבְודָה זָרָה וְהָוָה אַמְרָוּ יַתְעַלְהָ לֹא תַשְׁתַּחַווּ לְהָם וְלֹא
תַעֲבֹד וְאַנְהָכוּנָה בְּאַיסְרָה הַשְׁתַּחַווָה בְּלֹבֶד וְאַמְנָם זָכָר דָרָךְ מְרוּדָכִי הַעֲבָדָה וְכַמָּנוּ
בְּן כְּמַנְעָה הַהְקָרְבָּה וְהַחֲקָרָה. [ר' ר' בְּחַשְׁגָתָיו]

והמצוּה ט' שלא נעשה מעשה הוי עוני (פי' הרמב"ם ז' וזה לשונו) שהענין הוי
שיקח עצם עופ ששמו ידוע ויישמו בפיו ויקטר לו במניין קטורת וישראל
השבועות ויעשה פעולות עד שיתחבר לו עניין מחולי הנופל כמו החלי הנקרא

נומח הערבי [סגולות ירושלים: א"ג] שפה:
ויתכלם ב כ א נא ת קאלו ידעוני מניה עצם ידוע בפיו והוא מדבר
מאליו זגא אלניה פי זלך בהדי אלני אל תפנו אל האבות ואל
הידעוניים ולא תתן חוי לאו שבכליות לאנחו קד פצל ה מ א ענד
דכר אלעונש וקאל אוב או ידעוני ולזום פי כל ואחד מנהמא סקילה
וכרת למיד ויהו קרי תע' ואיש או אשה כי היה בהם אוב או
ידעוני מות ימותו ונץ ס פר א לפי שהוא אומר וגוי.

תרגם ר' משה ז' תבון

ויקחוה תודתיהם וידבר ב הווי אמרו ידעוני מניה וכו' מאליו [באה האזהרה בו
בזה הלשון אל תפנו אל האבות ואל הידעוניים] ואל תהשוו שלא זה הוא
לאו שבכליות כי הוא כבר חלק אותו בזכרון העונש ואמר או ידעוני וחיב
בכל אחד מהם סקילה וכרת בمزיד והוא אמרו ית' ואיש וכו' ולשון ספרי
לפי שהוא אומר.

תרגם ר' אברהם ז' חסידי

סובאת וידבר ב ע ידו תוכן אמרו זיל ידעוני מניה עצם ידיע בתק רפי והוא מדבר מאליו
ואל תהשוו שהוא לאו שבכליות שהוא כבר הפרש שם בשכר העונש אמר אוב או ידעוני
וגוי — — לשון ספרא לפי שהוא אומר וגוי [השנה הרמפני וס' החינוך פ' קדרושים].

ב) הקדמת ר' משה ז' תבון להעתיקת ספר המצוות של הרמב"ם

אמר משה בן שמואל ב"ר יהורא בן שאול זצ"ל בן תבון מרמן ספרה.
המאמור הזה הנכבד חברו הרב המובהק המהаг'ג מאור עני הגולה מרנא ורבנן
משה עבר אלחים בן הרב הנכבד ר' מיטמן זצ"ל ויסדו ליסוד קיים והעמידו
לעמוד חזק לבנות עלי הbenין הטוב בניו לתלפיות שהכל פונים אליו והוא
חברו השלם המוכנה משנה תורה הכלול כל משפטיה הדת בלשון קזר ובשפה
ברורה וחבר זה בלשון חגר לטען לא יחויר עם חברו הגדור ואעפ" שזו
כפתיחה אליו כי לא בחר להזיכר בו ה תלות חזקי מצוותיו [ג"א]: ה תלות פסקי
מצוותיו] ודיניו כסכנות חכמי ה תלות אבל לזכה כלו [ג"א: אבל לזכה כלו]
דרך קבלה ופי' מקובל על כתובי התורה מפני משה רבנו מהר סיני לא שנבחרו
מדועית אנשים וחבירו דרך סברא וחקש או שהיה דברם היה מחלוקת בהם בין
ההכמים ויצטרך לחזק דבריו בסברא וחרעה כדי שלא יספיק באמותם עד
[ג"א: כדי שלא יספיק אחד באמותם על] שלא יצטרך עם ספרו לדבר מענני
התורה זולת ספר תורה השם והוא ספר משה רבנו וכל זמן שיתעטקו אנשי

אומתנו [נ"א: אנשי אמנונתנו] בתלמוד ובספרים המחכרים עליו היה המאמר זהה לעודות נאמנה על יושר דרכו ואמתת דבריו. ואני שמעתי שמע הספר הזה ונכפחה נפשי אליו וחלתי אחד משבילי ארצי שהיה חולק לאלבסנדרא שיבקשחו שם ואם לא ימצאו שיחלה בשמי בכתביו פני הנגיד הגדול נין הרוב המחבר [נ"א: בן הרוב המתברך] לוצאות אחד מסופרי ארציו ולשלוחו אליו. [נ"א] אחד מסופרי ארציו לכתבו ולשלוחו אליו] והנגיד הנכבד לנעם מוסרו ומשטרו אהבה הקדימה שלח לו שיעיטהקו טניו להתנצל [נ"א: שלח לו ספרו שיעיטהקו טניו וחתנצל] אלזו כי אלו היה אצלו זולתי מדויק היה שלוח אותו אליו [נ"א: שלוח אותו אליו] ובנהיגו המאמר אליו ואקראה בו [נ"א: ובנהיגו המאמר אליו שיחלה והוא בנו] ויחי כפי כדברם לטזוק, וחלו פני קצת מהותבי להעתיקו ויפזרו כי עד לא יכולתי להשיב פניהם משלוחה יר להעתיקו עם דעתך [נ"א: וחלו פני קצת מהותבי להעתיקו עם דעתך] קוצר די בידיעת הלשונות שלטה נשמה בעבור שיי הכתובות להעתיקו] קוצר די בידיעת הלשונות ובשמותיהן [נ"א: ובשמותיהם] ומעט. צחות לשוני ומלייצתי עד אין ציריך לקרה [נ"א: עד אין ראי לקרה] מליצה כי א' דבר לחסרון שמוší [נ"א: וחסרון שמוší] בחכמת התלמוד ואחרי אשר העתקתי קודם שהישלטתי לבדוק אותו ולהפוך אחריו, ואישמע את קול מדבר העתיקו [נ"א: ואישמע מדבר כי העתיקו] הנשיא הנכבד החכם בשתי הלשונות לבקי בהם [נ"א: בשתי לשונות בקי וכקי בהם] וזכה בדברו ומלייצה השור הנдол ר' אברהם הלוי אכן חסדי נר' ז', ואmortתי בלבבי להעביר העתקתי מפני רעווה הטובה ממנה. ואין טוב מהיות כל איש מכיר ערכו ומעלתו בחכמה ובדעת וודבר כפיהם וישלח ידו במה שהוא מנעה והאדם מתקנא בחכירו לא בידעו ומפורסם במעלה גroleה בכל עניין ונדרול ממנו בחכמה ובמנין, ואחרי ימים הובאה אליו ההעתקה הצחה היא ושבחת עצמי בראותי צחות לשונה ונעם מליצהה על טוב יעצתית בהעלמי העתקתי ונחתתי כי נכלמתי [נ"א: ונחתתי כי המלכתין] לעשותה עד עינתי בדברי המאמר ובבינה בו כי העתק מתופס וראשון הוא בו סברות רבות חזז בו הרבה מהן ושינה בו דברים להמלחץ מאמרים לפ' מה שנמצא בספרו שהובא לי. ממש [נ"א: ושינה בו דברים והמלחץ בו מאמרם לפי מה שנמצא בספר שהובא לי ממש] שהוא מסכים בכל דבריו והולך בדרך חברו הנдол וכסדרו, ע"כ העמדתי העתקתי וקימתיה ואשיטה עני עלייה [נ"א: ע"כ קימתי העתקתי ואשיטה עני עלייה] לדرك אותה ולחזק בדרכה כפי השנת יד שכלי והמתקן אחריו גבר בארץ יהיה זרוע ישא ברכה מאת ה' וצדקה מלאה יישעו.

הקדמת ספר כללי המצוות לר' יוסוף ניקטיליא עפ' כי פריש 13
ונמצא ג' ב בכ' של החכם ר' אליקים כרמווי, 54.

בשם האל אשר היה עוזה לאיש تم
אתחיל ספר כללי המצוות ומעלותם

אמור מהচבר ראייתי המן חכמי תורהנו הבאם אחר חכמת התלמוד שהיתה
בונתם מרווח תשוקתם לתורה לחבר ספר בעניין תרו"ג מצוות אעפ' שדבריהם
חוודות ועמוקים ועקריים גדולים. מקום הניחו לאחרונים מצד למטה ופהה לא
מצד שכחה כי הכל גליוי וידוע להם ובין העמורים שליהם אנו טלקטים
ומייהם אנו שותים. ואמנם בראותנו כל חמabitim ספר בעניין המצוות שלא
דרכו בכללים רק פרטמים אין לך פרט שהוא צרך לכללו יותר מזה, לפי שכללי
המצוות הן כדמות היסודה והפרט כדמות הבניין והכללים בדבר הזה צרך להקדימן
לפרטם. ונודע לנו בחגינה בפ' ק' ובסתמה בפרק ואלו נאמרין ר' ישמעאל אומר
כללות נאמרו בסיני ופרטות באחל מועד, ר' עקיבא אומר כללות ופרטות
נאמרו בסיני ונשננו באחל מועד ונשתלשו בעברות מואב ובעה' בחבור זה
אבואר שככלות ופרטות הם בשני דברים כללות ופרטות לכל המצוות כאחת
ויש כללות ופרטות לכל מצוה ומצויה בפני עצמה ואעפ' שהפרטם שם צרך
נדול לחודיענו דין כל מצוה ומצויה ודקדוקיה, כגון הלכות שבת וטשפתה
לענין האסור והפטור והחויב והלכות תפלין ומזווה ושופר וסכה ולולב
ושאר כל המצוות כטשפת עשייתן מ' חכללות יורונו דרך מעלת המצוות
וזולתם נדל שכורם וחמר ענשם ומאייה צד נכנם לעשייתן, ואם מעטי המצוות
סתומים בדרך פרט מעילותם וכחותם בדרך כלל מכוירים בתלמוד, דוגרינן
בסנהדרין פרק כהן נдол א' יצחק מה טעם לא נתנו לנו טעמי תורה שהרי
שני טקאות נתן לנו טעםם ונכשל בהם נдол העולם רכתב לא ירבה לו
נשים וכן ולא יסיר את לבבו וכו'. ובעוזה השם בכל החבור הזה נבא בראיות
מה תלמוד מעלה המצוות וכחותיהן בדרך כלל לא בדרך פרט שאין לנו כה
לכادر בפרטיהם זולתיי דרך הלכותיהם וטשפתיהם עשייתם ודקדוקיהם לא
ndl מעילותם וטעם סגולותם בפרט כל המצוות. ולפיכך לאינו לחבר ספר
זה בבאור כללותיהם ובפרטותיהם וחלקו אותו לב' חלקים. החלק הא' נזכר
בו בכלל המצוות וקצת כחותם וסגולותם ומעילותם ושכרן ועונשן, והחלק הב'
נזכר בו בפרט כל מצוה ומצויה והלכותיה ודקוקיה ודין עשייתה ואו תבנה
ותכוון הכוונה חשלמה בכלל ובפרט כי שנייהם צרך גדול ועליהם אני קורא
כ' טובים השניים מן האחד אשר יש להם שכר טוב בעמלם.

והנני מוסר כל בידך כל העוסק בפרטיו המצויות ולא זכה להשיג באור כללותיהם דומה לימי שקונה מרגלית ואינו יודע כחותה וסגולותיה והרי היא נקלת בעינוי ומוכרה בדמים מועטים, ולפיכך ראיינו לבחיר ספר זה בכלליםoperatis מהשווים יתברך היודע בונתו נשאל העוז להדרינו בדרך 'שרה' ולהציגנו מהמכלול והשניאה, והואינו לסדר ספר זה בסדר אלפא ביתא להיות חף כל מבקש קרוב ושאלתו עשויה.

๔) הקדמה בספר יראים לפי דפוס ווינצ'יאה.

זה ספר יראים הממולאים גלilio וטענלו כתריש נחמדים מוסדרים על ארני פג, וכותם אופגן, אמותות טהורות להורות משפטים צדיקים, חפס ממתקים וכולם מחמדים, ווי העמודים וחושקיהם נכוון עליהם ליראה את השם הנכבד והנורא אשר חבר החבר בעל סבר דבר צדוקות ומnid מישרים בשישה סדרים חכם הרוזים אישר כנובה ארוזים גבוחו ונוגה כאור נוגה, אכן העוז מראנו ורבנן רב אליעזר מטץ, טהר ידים הוסוף אומץ, לבאר את התורה על מכונה ולישב כל מצואה ומצואה על אופנה, וכי זה יערוך אליו וימשילו, ואת מי נועץ יביבנהו, אך אמן כי כל המצאות דני המצאות מפורדים בין העמודים וככלשניהם, אבל נמצא בו במקומותacha אחדים דני המצאות מפורדים בין הערים, עד ילאה לב איש למצוא שם את החפה, וכן קמתי אני צער העזירין, הדל אלפי בחברים בניין צעריך ברבי אברם הדרוף א' יצ' ו' ואתורה עם לבני לבקש בשלבים אוורי טורה הצדקה דרךך, להכין כל מצואה ומצואה על תזה ולבארה אל מכונתה, איש אל אהותה, למן ירען קורא בו הירא את דבר ה' והצדיר יאיר עני וישטי יראתו על פני לבלי אחטא ואיסיד כל המצאות על יסודותם איש איש על שם לתולדותם, שנים עשר עמודים לאוותם, בחרירותם וכטירותם, ואם הרוב האיר שבעה וכוכבים, בשבעת עמודיו החזובים אני עמיד לדידים שניים עשר עמודים, אכן בכל שמועה אתן חלקו לשבעה, מנכולה לא יצא וחוקם לא אמרה, רק אין מוקדם ומתוך אחר בתורה, ומאת אחרון וראשון אשאל מענה לשון, להעמיד העמודים על אדני הלימודים, לדגליים באוטותם, ואלה שנותם לבית אבותם.

הראשון עמוד היראה, השני עמוד עבדה זרה.

הרביעי עמוד מאכלות, השלישי עמוד זמנים,

החמישי עמוד זרעים, השישי עמוד הביאה,

השביעי עמוד הדיןין, השמיני עמוד המלכים,

התשיעי עמוד טהרה, העשר עמוד נדרים,

האחד עשר עמוד מקדש וכלי ועובדין,

השנים עשר עמוד הקרבנות.

ה' הקדמת ספר מצות קצר או ספר עמודי גוללה הנמצאת בדפוס
ראשון וחסורה בכל הדפוסים האחרונים.

זה לשון הר' מרדכי בן הר' אלקיים בן היישש הרב רבי
יעחק האשכנזי משטרדשפורק ע"ה כתוב מה ששמתי בכרפת בעיר קורוביל
מתלטידין ותיקין של אבי זה הספר איך נתברר זה הספר מתחלה הר' יצחק
מן קורוביל חתנו של רבינו יהיאל מפריש וקרוואו אותו בעל החותם לפי שהוא
לו שערות על החותם לנך קראו אותו הר' יצחק בעל החותם הוא וחבריו
כתבו דעתם שיש כמה מצות שלulos לא יבוא לידי האדם לקיים ואם יהיה
האדם רואה אותם כתובים לפחות יהיה נתן דעתו לקיים ומארו רובינו
מחשבה טוביה הקב"ה מצרפה לטעשה ע"כ חברו כל המצוות הנוגנות חוצה
לאرض וחלקו אותם לאי חלקיים כדי שייאמר אדם בכל יום חלק אחד וכתובו
בכל חלק לומר מצות הראיות ליכתב ולומר ביום מטעם הכתוב בסימני
כמשמעותם לכתב המצוות דבר יום ביום ועשוי תענית כמה ימים שיקבל האדם
שנכר בשיקרא דבר יום ביום כלו היה קורא בספר תהילים. וזה הנadol הר'
ITCHAK בעל החותם מקורוביל היה חסיד גדול תלמיד של גודלי איברא וכמה
שנתיים עברו עליו שנה שונה בכל שנה שתי סדרי ווד' ועשרים הן עם
התלמידים הן بلا תלמידים כי מה שלא היו מספיקים התלמידים למדוד הוא
היה חוזר בעני עצמו עד שככל שנה היה חוזר שתי סדרי ועשרים וארכבעה,
ולפי שהכירו אנשי צرفת עונתנותו וחסידותו כתבו אליו המצוות בסדרות
שליהם כדי לאמרם דבר יום ביום על מאמרם במקום תחנות ובמקום קריית
ספר תהילים ולימים בקשו אותו תלמידיו שיכתוב בכל מצוה פירושה ופסוקים
הראויים ליכתב כה מה עשה חלק ולקח ספר המצוות הארוך שחבר רבנו משה
מקוצץ זל תלמידו של רבנו ישמעון בעל התוספות ולקח טמן הפסוקים ובמקום
שנראה לו לחלק לעלי כתוב סברתו וקבלתו מה שකבל מרבותיו, כך אמרו
תלמידיו שכל כך היה מחשבין לאבי זה הספר כמו אבי ספר המצוות הגדול,
ולפי שנחלקו המצוות לשבעה חלקיים וכן שבעה ימי בראשית שם עמודי
עולם קרא ושלח כתבו בעיירות שבתקצ'צ'ין צروف שיעיתיקו זה הספר בכל עיר ועיר
כדי שירגנו לעצם במצוות שהיה סדורין בפיהם לפי שהם כתובים בזוהר הספר
בקוצר ואם יבא אדם שירצה להעתיקו להוליכו לאرض אהרת שיתנו לו ספוקו
מן הקחל עד שיעיתיק אותו. לימים הביאו התלמידים זה הספר לפניו מורי
הר' מרותנבורק וקרוואו בו ואמר שרואו לכל אדם לסתוק לעלי כי כל מה
שכתב אבי זה הספר שהוא אמת ויציב ונכון וקיים ובקש לתלמידיו שיעיתיקו

אותה ומאו הלהא העתיקו אותו אנשי אשכנו, ולפי שסתמך אותו ה"ר מאיר זיל כתבנו בו כתפה מן הים מדברי הר"ט, ליטים ראה ה"ר פרץ וזה הספר ושם בדעתו ונראה לו שחקצרא אבי זה הספר יותר מדא ולכך זה הספר לפניו וקראו כו"ל ובמקומות שנראה לו להוסיף על דבריו הוסיף ובמקומות שנראה לו לחלוק חלק וכותב הוא נס כן סברתו וקבלתו מה שקבל טרכובויו, עתה מאחר שאלן הגודלים סמכו זה הספר והעדיו עלי' שהוא נכוון ודבריו ופסקיו נכוונים אין נכוון לשום תלמיד לחולק עליו מסבירת הכרם ואם יחלוק יש לכל מבין להחשייב דבריו כדברי הבעל וריך וחושך הנשבר, כי אלו הגודלים שהוא יודעים שתא סדרי וספרא וספריו וירושלמי היה ראי להם לחלוק על גחלים והוא יוכולים לידע أنها שנגו אבל עתה שהתלמידים אין משיגנים לכל זה אין נכוון להם לחלוק על הגודלים כאשרו אם לא שיראו ראיות ברורות ונאמנות ומגדלים אחרים שהוו גודלים בחכמה ובמנין כאלו, ומה שראיתו ושמעתי וידעת כתבתי כדי שלא יתמהו האנשים למה לא תפsem אבי זה הספר בחשבון מצוטתו סדרו של ספר המצוות הנדול או סדרו של ורבנו משה בר מימון וחתמתי שם פה מרדכי בן ה"ר נתן בן ה"ר אליקים בן היישיש ה"ר יצחק ע"ה מטרשפרוק האשכני, אני הוא המעתיק מצאתי כתוב בספר אחד בשם ר' שטואל ב"ר משה נ' חיים העיד שראה כתיבת חתימתו של ה"ר מרדכי הנזכר ע"ה, ונג העיד שאחרים נמי ראו עמו כתיבתו וחתימתו בונה הלשון שהעתקתי למלחה. אנו המדריסים העתקנו הקדמה הכתובה למלחה כמו שמצאנוה בהעתק אותן.

זה הכתב שללח מורה ה"ר יצחק זצ"ל על דבר זכרון המצוות, הנה יען אשר בעונתו התורה משתכחת ונג' כמו שנדפס בכל הדפוסים.

כך כתוב הקדוש החסיד מורה הrob ר' יצחק ב"ר יוסף זצ"ל, מכאן אות באות, נס שלחת באשכנו לקיים האגרות הזאת, ובעונתו לא הספיק לשלהם באלו המלחיות כי נתקש בישיבה של מעלה יומם-פ' במדרב כ"ח באיר שנת ארבעים לפרט.

הקדמת ספר אור זרוע לר' משה די לייאן.

אמר אהרון: מתקן כ"י של החכם המנוח ר' אלקיים ברמול קניתי ס' אור זרוע וייה כקרואותי את הקדמה הבנתי מתקן סגנון הלשון שהוא לר' משה די לייאן שהבר ספר אחד נקרא אור זרוע אולם כמשמעותי בסוף חלק ב' של הספר: וסוד הענן הזה תמצא בתחלת ספר קנה היה מישותם אך ידע ר' משה די לייאן מס' הקנה הנכתב במאה ה'ו, ואלף להשwi ואמרתי בלבוי أولי המתיק ולא המחבר כתוב לעצמו הדברים האלה ומצאתי שכן הוא כי קניתי ג' כ"ס סוד אלף בית נכתב באותיות דומות לס' או

זרוע ובי' כי האלה היו מכורכים יחד ונכתבם ע"י איש אחד והחכם כרטולי הפריד אותם לשנים וטען ב' הפסרים האלה רשם לעצמו שוד הענן הזה תצא בתחלת ס' הקנה כי סוד אלף בית הוא העתק מס' הקנה כמו שנרשם בראש הספר ואח"כ בקשת' מאת החכם הפרופיסור שלמה בן מאיר שילר שיניים שיעתיק לי תחלת דברי ס' אור זרוע הנמצא באוקספורד כי אורי 318 והוא בטבו מלא את בקשת' וראיתי שם כי אוקספורד דומה לבי' שלו אשר חסר בו חלק ד' ואילך ונכון הדבר שהוא ג' בר' משה די ליאון.]

אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה.

אמ' המחבר בהיותו עומד בתחום משמרתי, לדorous ולטור בחכמת בית תפארתי, ובஹוטי עומד על עמדיו, ואשא עני והנה איש עומד לנגידו, והנה יד' נהעה بي', ויעור רוחי בקרבי, רוחה כי אלהים עלי, ייען ואמר אל', בן אדם עמדו על רגליך, ואדבר אליך, הלא הדרכתי בטהكري המזומה, לדorous ולטור בחכמתו, ולפרש עניינים אשר הם במקורי הסודות, ומראה ולא בחידות, עניינים בס קדרונים בהרו, והשער סגנו, והעלמו במסתרים דבריהם, אחרי כי יצאו הרודפים אחריהם, להכביר על בני בחירות, ירושלים הרם. ע"כ הוזהרו לחסתיר החכמות, בכל המקטמות, למען הפתאים והכסילים, ולמען אדום וישמע אליוים, ולא יבא לראות קדם בחכמתה פן יאמרו ידנו רמה, כמה נסתיר מעגלי היושר לרוגנות ולא יהוה פעל כל זאת, ועל בן החכמה במלעת המדרגות נצבת, ובחוותה היא יושבת, והעלים אליה ללא מדרגת המזומה, ותורדים בחבל מעל החומרה, ותקרה בקיל גדור אין לי חפץ בהם, אל תעלו כי אין לי' בקרובם, עמי איש סכל אל יתרעב, וכל איש אשד בו מום לא יקרב, וחכם לב' יעלה בחפשו ושבלו לחזהות בנים כי' ולבקר בחיכלו, אור זרוע וזוהר הנוגהים, הערפל אשר שם האלהים, ואני כשמעי הדברים האלה התחזקתי, והנה הדברים עמי לקחת, ונפשי בתחום מסנני המזומה, נשבעתי אם אתן שנת לעני לעפערת תנומה, ולא יתישב לבי ורעוני עד אמצע מקום לי', וחקרתי בחקרות המזומה, ומצאתי בסוד דרכי החכמה כי הוא יתברך וסוד אמתתו, אין הידיעות יכולות לחשיג אותה, וגם הנפשות החזוות, כמו שכלי אשר בהם אחוזות לא ישיגו ולא יידעו מהה כ"ש כל גוף ישן ונרדם, אשר בעפר יטולם, ורכר אין להם עם אדם, אשר היה בראשונה בזורה המעללה העליונה. אמן נוכל לחשיג קצת אמתתו מסוד דרכי התורה, ובכלם יצאו מאפלה לאורה, ליהודים התורה אורה, וטמנה נוכל להכין סוד סתו הנעלים, ולעלות במדרגת הקסל, כי כל הרוצה לעלות בהשנה, יעלה מדרגה אל מדרגה, ונם בעלותו למדרגה העליונה, לא ישני כפי האשומות התיוכנה, ואם בזה לבי לא ישיג כ"ש מן התקינה אל השלישית, אבל יש לנו לחשיג אמונהינו, ע" תורתנו כי היא תמיד גדר האמונה, כאשר היהתה באמנה, ולדעת

ולחכין בלי כחר, כי אלהינו ה' אחד, ולהתעורר הלבבות על יהודו, לדעת כי הוא ואפס עוד מלבדו, והאיך מכחו ית' מתנוועים הצבאות, ומשפעתו רצונות ובאות, ובلتיה מטעהם יגעו כי על פי ה' יהנו ועל פי ה' יסעו, ונם ה של ש מאות ותשעים בלטו אין מתנוועים. כי הם פרוגר המכريع בנתים. בין אחדות תשעים ומאתים, ובין רכב אליהם ובותיהם, ועל פי תנועתם בזוהר המעללה, ארצנו תחת יובל. כל אלו החיקות יותר מהנה, ואוסףיה לך כהנה וכחנה, כלם נשיגים מסודות התורה, וגם אמנים כל דרכי החקירה, וגם נאמר בלי קטוב, וראו אלהים את האור כי טוב. אור זרוע, מעין קבע, ואין גרוע, מקור מבע, אור لكم ולכון בנטיבותיו טקום עטמי מרכבותיו, והאחים בסנסני אור זרוח, עדין בן אלהים פורה, והרי בשמי כתמות ועשן בתוך הר אלהים הר בשן, הר השכל וזוהר המזמה, ואור התוישחה והחכמתה, זרוע הוּא ולהחנול זרוע ונרה, בגנות עלי נחר, כאهلים נטע ה' ברום מכונו, ויטע אהלו אפרניו, בתוך או"ר סוד רוזתום, מעין חתום, והוא נשמה וגוף שניהם מחברים בסתריהם. אור הוא הנשמה, זרוע סוד ניגר הנשמה, ושניהם כאחד יתחכקו, איש באחיו ידבקו, והאחד מגיע לחברו והוא כمراה הבזק, ולאחיו יאמיר חזק, ע"כ שנייהם כאחר מוחדרים, פקדוי ה' ישרים.

פתחו שערם ויבא גוי צדק שומר אטונים, דעתך והתבונן אחיכי בחיות נכנים בכינור חלקו הספר בתוכנותיו וכסודיו כפי אשר השינה ידי כוונתי לבא בסוד דרכי תורהנו ובמצצת רמזי החכמתה המגלות יהודו בתוך נסתר ונגלה כי בלתי שיתעסק אדם ויתן אל לכו לתור בחכמה איינו אלא כבכתה הולכת בכיפת ראש ועינה תמיד לטטה, ומעולם לא נשאה ראש להסתכל לטעללה, ובשעה שהיא משחקת נשאה הרראש לטעללה ופה נפתחת לבלי حق, אמנים עיניה סטופים שלא להסתכל ברקיע, וכן הוא המשל בדרך עין האדם שהוא כמו הבהמה מעין בספר רוזל ושותה בסם ולא ישיב אל לכו לא דעת ולא תבונה לאמר, הלא הם רוזל ידע כל העקרים והחכמות השכלויות, וכבר שטחנו כי הם רמזו החכמה והשכל בתוך דבריהם. لما לא נפשפש אחריה החכמה ודרכיה כפי אשר סתו וסתמו הקדרטנים ז"ל, ולא די להם בזה אשר אינם חוקרים לתור בחכמה ובדברי התעלומות והתוויות אלא פותחים פיהם כבכתה ומעצמים עיניהם לראות בה ומשליכין אותה אחרי גשם כפי המשל אשר הזכרנו לטעללה. ע"כ אין צורך למי אשר רוח אלהים בקרבו להיות בטנה הזה אלא יפsher ויתור בחכמה להיותו בראה שלמה לפני יוצרו, אמנים כי החכמה תהיה בעליה, וידע עובדו מה היא, והאיך יעבד אדם בלתיה ידיעה והואל ואינו ידוע לטמי עובד ועובדתו מה היא. כי סוד האלהות לא ידוע והיחיוד האמתי נעלם מהם והם וחוקים מחקרות החכמה השכלית להסתכל בחקרות סוד יהודו הנהה והעליז, ועל כיוצא בו נאמר רוחק ה' מרשעים כי עיניהם להם ולא יראו ואזנים להם ולא ישמעו, כי שמעתי אנשי נקראיים חכמים והם לא יעירו מתנוועם וישבו תחתם במחנה עד כלותם. ואמנים הרחיקו

עצמם מחקירות הור מציאותו וימרו את כבורי בתכנית שור אוכל עישב, הרי הוא חכם גדול בעינו והשיג למה שלא השיג אדם, ואמנם כל דברי רוז'ל כלם ישרים ותמים וכולם דברי אלחים חיים, אבל מאחר שהגענו להה העניין שהוא מדרגה אחת למטה לא יעלה לטעה מהכמתה לחכמה ומדרגה למדרגה, ואמרו החכמים הקדמונים כי אדם אחד היה וכל ימי הסתכל במשנה ובטלמוד כאשר הוא לא פִי דעתו הבהמית וכשבא זמן פטירתו מן העולם היה זקן עד מאר והוא אומרים שכך על מה הם מכוננים, אמר אני יודע, תכיר שום דבר הוא ורמתי אברים שכך על מה הוא כך, התהיל עזק אליהם ואמר בעצמי אני יודע שהוא חוץ ממני אדע, אמר להם כל ימי יגעתו עד שהגעתי לפ' שנה בימות התלמיד ובמשנה ובשנה האחרונה לא הישנתה תבונה יתרה ולא הנעת לעיקר יותר מה שהגעתי באות השננים ששניתי וקרית, אמרו לו ובטה נעת אמר להם מה שידעת בראשו, כמה פעמים לא יידעתי יותר מה שידעת בראשו, אמרו זוהו שהיה חכם אינו אלא כבכתה ללא דעת ובלא תבונה ועובדתו שהיה עובד לא ידע מהו כבכתה המביאה את התבון על כתפה ואינה ידעת מהו אם בר אס תבן, ע"כ אין נכסין בכלל בחורי ה' כל הלובשים טלבוש נכר כי אין ראוי לבא אל שער המלך לבכוש שק, וע"כ יתחלל הכא בסוד חכמת עלייני, ראו עתה כי אוור עני כי טעמי מעט דבר הזה, בית יעקב לכו ונלכה באור ה'.

דע לך אחוי כי כוונת עני מחלוקת הספר הזה הוא בא בשבעה חלקים המועלות המגולות סודות קצת החכמה, ואמנם כי יש עניינים בחלקים והוא בדרך פשוט אבל כשתיעין בעניין השבל שם הפור שלם על אופניו ועל עניינו והנה נכסם בסוד החלקי הספר ומחלכיו בע"ה.

ו סדר ומנין המצוות של ר' עזרא המקובל בפירושו על תורה ושל ר' עזרא מהימנא ושל ס' הכהנה.

ר' עזרא המקובל סדר את תרי"ג מצוות לפי עشورה הדרבות כמו שעשה רבינו סעדיה גאון ועשה להן מטעמים בטעמים עד הקבלה منه ורשם אותן באותיות המספר, קצtan פalto האותיות נשארו בפי הנדרם עפ"י כ"י משובש מאר ונמצאו בכתב יד כמו בהעתק אישר בפני מטוク כ"י של עקד ספרי המלך י"ח פה ווינא, וכל המאמר על תרי"ג מצוות יכול לתוך עפ"י ס' טעמי המצוות של ר' מנחם מרייאנאי אשר הlk אחר ר' עזרא בסדורן ובטעמיהן ועפ"י ס' הפליהה מדף עד ע"ד ואילך.

וריעיא מוחמאנא סובב והולך על תרי"ג מצוות וסדרו לא היה לפי סדר הפרשיות כי אם לפי סדר המצוות הנרשומות באותיות המספר אבל מדפסי ספר הזוהר הפרידו את הריעיא מהימנא אשר היה ספר בפני עצמו לתוכים ונתנו להם

מקומות בפרשיות והשחיתו את הסדר הראשוני והשתמשו לרוב גיב' אותיות המספר ובזוזה דפוס קריינה לא נמצא שם סימן המספר ברעה מהימנה ודבר נוחז הוא לבירור זמן ומחברי ספר הזהר שיעינו החכמים בכ' של ר' מ' לדען באיזה אופן נסדר כי סדרו יפיין אוור על המחבר. בדפוס זהן מצאתי רישימת המספרים האלה על איזה מצות: מצוה א' למנדע לה לחייב א' כ'ח א'; מצוה ח' ליראה באarah כלול ופרט ג' ר'ג' כ'; מצוה י' לאחבה לחייב ח' שמ; מצוה ז' ליחוא שמה דקב'ה בכל יומא ג' ר'ג' א'; מצוה ח' תפליין ב' מ'ג' א'; מצוה י' לטיקרי ק'ש ב' זמנין בכל יומא ג' ר'ג' ב'; מצוה י' ב' לאומאה בשיטה קדושה באורה קשות ב' צ'א' ב'; מצוה י' ג' לאתעסקה בפ'ו'ר ב' צ'א' ב'; מצוה ט' חתן למחרדי באתנית שתה חד ג' ר'ע'ז' ב'; מצוה י' ח' לברכה ליה לחייב ג' ר'ע' ב'; מצוה י' ט' למבני מקדשא לחתה ב' נ'ט' א'; מצוה כ'א' לסדרא כהנא בכל יומא בכוצנין בני מקדשא ג' פ'ח' ב'; מצוה כ'ב' לברכה כהנא ית עמא בכל יומא ג' קמ'ה א'; מצוה כ'ג' בכוד אב ואם ג' פ'ג' א'; מצוה כ'ד' לטהורי דכיר יום השבת ב' צ'ב' א'; מצוה כ'ה' לבער חמץ ב' מ' ב'; מצוה כ'ו' למספר ביציאת מצרים שם; מצוה כ'ז' לאכול מצות בפסח ב' מ' א'; מצוה כ'ח' למשחט פסה בין הערכבים שם; מצוה כ'ט' למליל האי פסה על מצות ומרורין שם ע'ב'; מצוה ל' פסה שניי ג' קנ'ב' ב'; מצוה ל'א' ספירת העומר ג' צ'ז' א'; מצוה ל'ב' קרבן העומר שם; מצוה ל'ג' לטעבר חג שבועות שם ע'ב'; מצוה ל'ד' שתי הלחמים שם; מצוה מ'א' להשיב אבדה ב' ק'יד' א'; מצוה מ'ב' לתקוע שופר בר'ה ג' צ'ח' ב'; מצוה מ'ג' לאתענה ביומה דכפורה ג' ק'א' א'; מצוה מ'ד' למפלח כהנא רכא ג' ס'ג' א'; מצוה מ'ה' לישב בסוכה שם ע'ב'; מצוה מ'ז' לאקרבא קרבנא בכל יומא דסוכות ג' ק'ג' ב'; מצוה מ'ז' ליטל לולב ג' ק'ד' א'.

בעל ס' הקנה הquina לעצמו בחילפני וכנתמורה מה שכנתבו מחברים אחרים וצד לפיו כי משימים בפי מתיבתא דركיעא מה שקרוא ושנה בספריו הרשונים אשר חיו לפני [ע"ז] המאמר הזה אותן הות [ח'] נגב מבעל פ' שה"ש סדר וטעם תרי'ג' מצות. מאת ר' עזרא היה זאת היא פ' ל'iah בעניינה, ר'ל שהחכיא את גנתנו בס' הפל'iah כתו שהעירות בערך פ' שה"ש לר' עזרא. ובספר הינה החלך בסדר המצוות אחר הסט'ג' והשתמש בסדרו בלבד ובכיאותם בתלמוד של ר' משה מקוצי וכבר פ' ס'ב' ע'ב' בסוף מצות שביתת מלאכה בטעדים כתוב: וענינים וסודותם במצות לא תעשה וכסט'ג' סוף מ'ע'ל'ח נאמר ג'ב' ויתבאו בס' מצות לא תעשה עם שאר הלכותיהם אולם בעל הינה לא השלים את ספרו ולא בא אלא עד דיני תרומה כי הפריש לעצמו תרומות חכימות וידיעות אחרים והבליעם בתוך ספריו.

(ח) חקירה על אוזות ס' התמונה וס' הקנה, מהותם זומן,

בשנת תרט'ז' הראיתי ראיונה בכתה'ר של'י ח'ג' את היד הנוראה של מהבר ס' הפל'iah שלקה ספרים ומארים שהברו חכמים אחרים, רוכם

טמונים בכתב יד, והעשיר את עצמו והרוכיב בהם את ספרו עם פירושים שהוסיף מדרעת עצמו. במחתרת מצאתי את הגנוב ומשם הבקרות וזהה עלי' לדעת מאיין ומאייה עין שבאת הכתו ובכיאותו ובברתו שבספר טרי' א' אברם בן שמואל אבולעפיא היה לו לעזר בחיבורו. ובפעם זאת אודיע דבר גדול והוא שבעל הספר אשר הוא פירוש לפרש בראשית העתיק על כל פסוק ופסוק פירוש של ר' מנחים מריקאנאטי על התורה. מאמרי חז"ר המובאים שם תרגם מארמית לעברית גם מאמרי הבהיר הכליע בתוך דבריהם בלבד. חמציאה זאת תחזק את השערות שבעל ס' הפליה היה בלא שם אומרים. חמציאה זאת כטו שחשב החכם ד"ר גראץ נ' בספרו בן איטליה או יוני ולא ספריו כטו שחשב החכם ד"ר גראץ נ' בספרו קורות היודים חלק ח' כי ספריו אבולעפיא ר' מנחים מריקאנאטי לא חז' נקרים בספר וברט חזנות אבולעפיא פנוי שהרש"א חרדים את קולו גndo ונגד ספריו.⁴⁾ מחרטנו צפוף נז' ואזח' מ-^{ט' ז'} מ-^{ט' ז'} מ-^{ט' ז'}

האיש הזה אשר עצמו בשם "קנה אבן גדור" בנו נחום מטשפתה רם נאהו ונתפש הוא מטשפת ר' נחניא בן קנה⁵⁾ חבר ג' ספר הקנה על המצוות כטו שרשמתי לעיל בקונטרם ובתרם אתחיל להוראות מהות הספר הזה החני לבעל הפליה צריך אני לחת את דעתך על ספר התמונה ופירישת לא קרטני שום אדם עד היום הזה בחיפושים וכביבורים. מחרטנו צפוף ספר התמונה הנמצא בכ' [כ' של' קוצר מאיד מהנדפס] וננדפס פעם אחת בקראיין שנת תקמ"ד עם פירוש כולל שלשה פירושים על תמונה האלאנטיא או נ' תמונות בדרך קבלת הספרית אשר פרחה לפני ספר הזהר ואח' סוד שם הטפורש עם פירוש. שטו בקבלה וסגנון לשונו קשה ההבנה מלא וטמי' וחידות כרע וכאה לשלון ר' יצחק ז' לטיף ולשתהו, וזמן חיבורו הוא בסוף האלף החמישי כי כה דבריו בתמונה נ' אותן ח' ואות טמ'ך: שאאות זה תורה בעולם השפל והנה נשמות בעולם מלוכדות וגם השוכן אתם כתוך טומאותם כי נמכרנו אני ועמי למדת הקשה בהקפה [פ' בז' השטחה היא האלף החמישי השכינה ויישראל הם בגולות ונמלטו למדת הקשה או לקושי הגלוות]. מקושי המדה וחוקה בתורת ח' אשר ממנה ומצדה כחות וגבורות חזקים וקשים ג寥ות רבות ארכות חיים קשים וקברים ועצמות וגופים עלונים

⁴⁾ ר' אברם אבולעפיא חבר ספר המפתחות או סתרי תורה על ידי מפתחות להכמי מסיני ר' סעדיה ביר יצחק סגלאמי ור' אברם ביר שלם קוממי ור' נתן ביר סעדיה חדאך [הראשון והשני מוחרים ג' בתקומת ס' אוצר עין גנו והשני והשלישי בהקדמת אוור השכל] ולחכמי פלומי ר' אחיאטב הרופא ביר יצחק הרופא ור' דוד הרופא אחיו ור' שלמה החקן ביר יצחק ור' שלמה הרופא ביר דוד, ובסוף ספר שומר מצויה על ברכת הגנים כתוב בזח"ל: הנה בכר נשלם ה החיבור הנקרא שומר מצויה כלל חמשה בכ"ה לחישׁ דדר בשנת ה'מ"ז לצייר שבח לאלהי ישראל וחברתו אני אברם הגביה בן בבודה הרבה ה'ר' שמואל ז' המכונה ابو אבולעפיא מן טוטולא של נבארה בגילות ספר לכבוד השם יתי' וית' ולכבוד אמרת תורהנו הקדישה ולכבוד כל קחל עדת ישראל בכל ולכבוד התלמיד הנעים ר' שלמה הכהן הנזכר למעלה יתי' צורו בן בכור ר' משה הכהן ז' ה'ג' ל' ל' מארך הצבוי.

ותחתונים יצה'ר פריציות ועוזות ושכחת השם והכרת היהוד ואצלותם, והמדה בסופה והי' א' מתקשה במתדרת שבן ארכ' שליה דקייטא קשה מדקיטא (פ' וכבר אנו בסופה של המדה הקשה היא השטחה ה' או האלף החמייש' ⁴⁾ והגליות כבר תמו והקושי של המדה מסתלקת ובכבודו שהיא מסתלקת היא פועלת בקושי גדול וביד חזקה ובאכזריות באחריותה], כי אז יתרומו מלכות במלכות במלחות קשות עלינוות ותחתונות זו בזו זה נופל וזה קם וזה נופל וזה לא קם כי אז תחזק המדה בדיון קשה להיות סכסוך בשיטים ובארץ ומלכויות יתגנו זה בזה ונופלות ואז יתחליל להאריך כוכב יעקב [דמן על המלחמות והמאורעות והצורות בזמן מלחמות אדרום עם ישמעאל על אודות קבר יeshו בסוף האלף החמייש', ותחלת גאות ישראל תיה לפ' ס' התמונה שם באות סמ"ך ה' אלףים קם"ט כי ה' אלהים עולח לה' אלףים רצ'א רצ'א פ' צא מן הגולות או תוכזא צ"א מס' אלף האלהים מן ה' אלפיים רצ'א ישאר הקם"ט וכתשלים החשבון הזה יתחליל להתעורר הגאות לישראל ומשם והלאה עד שתשלים החשבון הארבע מאות של האלף השישי היו נשלמות הגאות כל אחד בזמנו], מהרטזים האלה על סוף האלף החמייש' תרדן שבעל התמונה חבר את ספרו סביב לומן ר' יצחק ז' לטיף כערך חמשים שנה לפני התגלות ספר הזוהר.

הפייריש הנדרט סביב למ' התמונה הוא ישן מאד ונכתב שניים לאחרות אחריו מאת תלמיד אחד של המחבר כי הבין את ס' התמונה ענן וערפל סביביו ובעלדו היה סגנו ומסגנו אין יוצא ואין בא, והמפרש בעצמו רמז ג' עת ח'יו באמרו זהה^{ל:} משא"כ עתה כי בשפתה ה' זאת חיים קצרים ורעים ומורים גוליות רבות ואורכות בנופות גם ננטמות והרבבה פרצחות ועוזות ושכחת השם ששכחוי מ' בראמ' כי אין יהוד בדורו ההוא ואני יודעים מה הוא לא יהודו ולא אצילתו מצד שהפריצים אומרים אין ה' עטנו שהוא רחוק ממנה והאמת אחים שנתרחק מהם בעבור טענות שיש להם מחשבות זרות בכחות החיצוניים ועליהם נאמר ועווי ה' יכולו וכמו שנתרחק מהם כז' מתרחק מהם אף ילו למאינים בו כי אלה אין להם דעה אחרת כי אם אוכל ושתה ומחר נמות עזב ה' את הארץ ואם נתן תורה לישראל לא ניתן אלא בארץ ישראל אבל בחוץ לא ארץ אין אנחנו ח'יבים וכשיוליכנו השם לארץ או נעשה הכל כתוב בתורה ועתה כל אשר תמצא יך לעשות נעשה והנה אורותם יהיו כל אנשיodon ואנשי רשות ומאמינים באמונה הרעה הזאת. [תמונה ג' אות ה'א ולשון המפרש מבעל' הקבלה העומחת המתנגדים להרכב'ם ז' ולהפילוסופים] הפתאים כשאי

⁴⁾ גם בצדפת מצאו רמו בהורה שהגלוות הכליה לסוף ה' אלףם במסרים שבמלת הע' בשדרת בפרשת יושב נרמו ה' של גלות מצרים עי' של גלות בכל ה' או ה' אלףים גלות אחר חורבן בית שני ועיין מה שכתב החכם ר' נחום ברילל ני' במע' ישرون חלק שיש בלשון אשכנז גדר 206.

מקבלים מילוי רצונם מתיאשים או אם רואים שדבר שום חכם ונתן זמן
לנואל מפני שראה דור פרוץ כדי של א' תיאשו ויבתו בשם
ויקו לחשחתו וערכו אותן נטה הומני ונטה הצעז ומתייאשים ואין
מאמינים ויוצאים מז' חכ' לאל אויהם ואוי לנפשם ואלה אין מבני ישראל
כי אם מתחות החזונים שם היה להם הבנה היה להם לדעת כי לא קם נביא
בישראל כטרעה ולא השיג לדעת קץ הגאולה. [תמונה ג' אות סט'].

בספר הקנה דרך בעל ס' הפליה את דרכו הידועה למחר שלל לשולחן
ספרי אחרים ולשאול מהם מה שמצוין חן בעניינו ולאמרו בשם מלאכים
עלינו ומתייבתא דוקיעא וככה עשה בספריו על המצוות. ואלה הם הספרים
אשר לך מהם כתורת שאילה שלא על מנת להזכיר לבעלים:

א) מספר התמונה תמונה א' אות ש"ז תמונה ב' אות ש"ז תמונה
ג' אות אל"פ דלא"ת ח' ואיז יוז' למד' מ"מ עי"ז ריש' ש"ז ללח' את פרוש
האותיות של שמ"ע ישרא"ל אח"ד בחקירת ספר הקנה מדף ח' עד דף י"א
וערב בהם דברים אחרים.

ב) מדף י"ב עד דף ט' ע"ג תמצא פירוש על שם ארני' ואוד'ה
גנוב הו אטו מאות שער' אורה לר' יוסף ניקטיליה מן המלות 'בני אם
יפתוך חמאים' בקדמתה ו'שם אדי בשער הראשון עד המLOT' יזעקב נסע
סוכחה' דף ח' ע"ב בדפוס אובייבאך.

ג) מדף ט"ז ד' עד דף ט' א' איך חכ' בתוויות הם יסוד המצוות ואיך
עלים עם מנצפ"ך מטטרון' ש"ר הפנים העולה שככ'ת זר' לעקו מספרי
ר' אברהם אובלעפי.

ד) דף נ"א ע"ג נאמר בזה' ל' כשלعال משה לטרום ראה דקה עסקי במתיבתא
דרקיע ואמרי הנ' י' דברים אדריכת הסודה עכ'ל והני י' דברים לקוחים מטדרש
רות הנדרס נזהר חדש ותמותרים ללשון עבר.

ה) כמה טעמי המצוות כתו תפליין בדף מ' ציצית בדף ט' ע"ר טילה בדף
נ"ט ע"ב וב' לך מפי ר' מנחים מריקאנאי על התורה פרשות לך לך בא
ושלח לך.

ו) כבר העירוטי לעיל במאמר זהה אותן ז' שהשתמש בספר המצוות לך'
משה מקוצץ בסידורו ובלשונו ובכקיאותו בתלמה, ובכל ספק לך וגנוב וקנה
עלצמו עוד מספרים אחריםמדרכו בס' הפליה וציריך לבורות ולחותם.
שני הספרים האלה ס' הפליה וס' הקנה נתחרבו במאה השלישית לאלו
הששי אטנם נכווק אני לשער ולצצטם אט בראש או באטצע המאה מפני
שבכתב י' פריש 786 נמצא פ' התורה לר' מנחים מריקאנאי' עם הנהנות מס'
הפל'יאה מאת המתקין שבתי בכ"ר פותנו בכתב ונחתם כ' סיון שנת ה'ר'ית
ובס' הקנה דף צ' ע"ג נאמר בעניין הגט: 'כתבו בדף פסול עד שיכתוב
בקולטם ויעשה מעשה בגין האות' א' זמן חיבורו של ס' הקנה צריך להיות

אחר שנתפסתה תלאת הדפוס ואחר שנדרפסו ספרים בלשון ובכתב עברית
והוא כמה שנים אחר שנת ר'לה' שהי' לאור הספר הראשון בלשון עברי
ע"י הדרפוס ואינו מחוור עבנוי לתה ריווח בין הדרקים ולומר שישר מעתה
שנה עברו מעט השלמת ספר הפליה עד כלות המחבר את ס' הקנה על
המצאות. ומטה שכabb בסוף ההקדמה דף טז ע"ג ווד' שכיאת המשיח היא בר"ן
למפרשנות הכתיר היינו ה' אלףים ר'ן אין להביא ראייה מתי נכתב אם בראש
או בסוף החצ'י למאה השליתש!

ועתה קום וקרוא איזה ל'קוט'ים מס' הקנה אשר קדוש אמר לו, מקהל
אנשי הכתבה והמדוע, מליעיג על סברות וחיקשים של בעלי התלמוד בהריסטוי
ובטולפו, מבזה את רבני זמנה, ווקבלת לבדה עבנינו כמו כי לוחות הברית
חרותות עליון עשר ספירותם כל' מה אשר חן עם כ"ב אותיות הלשון לב
ההכמה האמתית או ל'ב נתיבות פליאות הכתבה:

דיני חוצה לאין השנוין ומתקין בתלמוד וסוכרים שעולן במעלת סנהדרין
יושבין דין לדין כלמר להורות ראו מעלtiny וחריפתינו שאנו דיני ישראל
ולא ד' להם שם רקים ופוחים אלא שחן יושבין בתחלת שעה שביעית
ומקהלין המנחה. (דף ל'ז ע"ט).

ביוקר גROL נמצאים בעלי ענוה כי כולם בעלי גואה ועוות שטרפני בגיטין
ובחלצאות ונפש ישרה לא יבוא בנפרדים והונם אלו לאלו ומתחלפין מאכסניא
לאכסניא והנה רבו הפריצים מאר מאר. (דף ט' ע"א).

ארוז'ל הקב"ה מניח תפלין והביאו ראייה מפסק נשבע ח' בימינו ובזועע
עווז ואמרו זורע עוזו זו תפלין שני' ח' עוז לעמו יתן וכי אבש' הו זה וקרוב
זה זה לומר שהקב"ה מניח תפלין ועוד רב' חי תייל שמתיילין אונתנו
לומר אין עוז אלא תפלין וכי לא יש לו לומר ח' טוטפות לעמו יתן כמו
שאמורה התרבות והוא לטוטפות. (דף ט' ע"א).

דברים שאין השכל מורה בהן אמור הלה למשה בסיני ובאמת כל
היכי שהסוד עמוק ולא רצוי לגלותו ארוז'ל הלה למשה
מסיני. (דף ט"א ע"ב).

הכאים אחרים [אחרי חז'ל] נעלמו מהם סברות אלהיות ונושאים ונותניין
בשקר אין לו רגלים נופל וקם ואין בו דרך אמת. (דף ע"ב ע"ד).
מה הם הנ' ספרים [בר'ה]? וכי אין מפסיק פנסים אחד לעשות כל אלו
ועוד שם הספר מה הוא ועוד קנים וקולמים ודיו יש בשיטים וכי אין יודע
כל בלא כתיבה וכי הוא צרך הזכרונות והא אין שכחה לפניו כתיב וכופרים
השומעים דברים אלו לא ילעינו עליינו בדתינו ויתנו חולשה בכך אלהינו
ועוד יחיבנו בכח הקנתרנים שאנו רואים רשעים וצדיקים מתים. (דף ע"ד ע"ד).
 וכי אין יותר טוב לדחות הערכה שהוא תיקון נביאים מה שנדחה ר'ה
מקומו ויאכלו ישראל חמן בפסח ויאכלו בו'כ' ויעברו כולם בכורת ולמה

לא יסrich מת אחד מה שיתחביבו כל יישראלי בברות וגמ' וכי זולת יוקא לא יכול האדם לחתקים ועוד וכי בבב' רובא דעלמא המעפשות חלילה שאינה אין זה סטך ורואה כי יש לו חברים דכתיב ויפקוד אתם משה וצפת אתם זחוב וכל אתם שנקתב במשכן כולם חסר ו'. (דף פ' ע"ב).
 וראה עמי הארץ מה עישם קופצים ונשבעים ואוחכ' מבקשים מהרבנן הנגדלים בעלי חזקן וגמ' הבטן שבע תשובות בלבם ואומר לו רב' אדוני אידיע ל' מקרה ונשבעת או נדרתי והתר ל', וכשמשו שקוראו רב' ואדרון מתנהה בזקנו וקורא עוד ומתר לו כה יחו וכח' יאריכו ימים אם יש בדבריהם ממש רק גורמים רעה על עצםם. (דף צ"ג ע"א), ומי שפחים בזקנו זה זכרם זכי לכם עמי הארץ תועבת השם הפקדים בגיטין וקדושין ואינכם יודיעים טיב גירושין וקדושיםן. (דף צ"ז ע"ג).
 ובוניות נתמיצו המומחים והחרדיות דיננים וחולכים כמכבים בסנורות וכטומא בארכובה כי מסוה העורון בעיניהם. (דף ק"ה ע"א).
 ועתה שמע בני מה עושים השוחטים לוחחים המכין ביד רמה ועמדים על הבחמה בקומה זקופה והבחמה מוטה עצמה ומוטרת עצמה כי אין כח בידה ואותו האכזר אינו מבית בככית הבחמה אבל הוא מבית נשים ובהדיות ראנון שאני חרב הגadol שkol אני כספא"ל לוקח נפשות ואחר רואה המנות לו ומגענו זכו ושמחה בהם. (דף קי"א ע"ג).
 אווי לששים ומתקארים בגונו טלבושים ואני זוכרם שהם מנודים וטרוחקים ובין האומות גולים וצריכים בגדים שחורים ובאווי ובאבי נאנחים ובוכים ולא במלבושים נאים. (דף קכ"ב ע"ב).
 התורה אמרה שלח תשלח לעור הרחמים והם [לומדי התלמוד הנושאים ונונתנים בקהלות וברקים ומדוקרים אחר דקרוק ומחודשים חרושים] אינם חוששין רק לומדיין לתועלת גופם ולא לתועלת נפשם ולומדים ויודיעים ואין מקיימין רק כוונתם להתגדל בהמון אני הגadol בתורה. (דף קכ"ב ע"ד).

ט) הערכה על ס' מאה שערים ערך 77.

ר' יצחק שני בעל מאה שערים השתמש בס' המצות להרמב"ס ובס' מצות קצר לר' יצחק מקורביל [סט"ק] וכפי ר' מנחם מריקאנאטי על התורה ובס' טעמי המצות שלו עם המאמר הנadol על היחור ועל הספריות הנמצוא בכ"י [עיין ערך טעמי המצות לר"ט מריקאנאטי] וכט' הקנה על המצות המביא בשם קנה בן קנה. הוא ר' יצחק שני אשר הוציא לאור ראשוןונה ס' טעמי המצות הנ"ל והיה עולה בדעתו לחבר ג"כ ספר על המצות עד הפשט ועד האמת. בדפוס זאלקווא נאמר בשער הספר: "ואחר העיון בסידור של"ה בשער השטמים בעניין העונה אמרן בכל فهو הכתוב כאן בשם ר' בר שיתת הובא

שם ונראה מדברי הסידור הנ"ל שההספר הוא מבעל המחבר רקנאטי וזה הספר כבר נדפס בוינציאה שנת הש"ג — והם דברי הבעל וריך כי בעל מהה שערם המביא ס' הקנה בשמו העתיק כדרכו בלי שם אומרו פ' ריקאנאטי על פ' בשלח דף צ"ג ושם מובא פ" ר"י בר ששת, וס' מה שערם לא נדפס מעולם בוינציאה! בדפוס הזה בעיר זאלקווא שם ר' יצחק שני לא יזכיר ולא יפקד בשום מקום לא בראש ולא בסוף הספר.

ט הערכה על ס' עץ החיים לראב"ע

בבהת"ד פה ווינה נמצא בתחום כ"י מעוזון החכם המנוח ר' שמחה פיננסקער זיל קובין וו ספר עץ החיים לאבן עזרא ובדף ראשון מה שכתב ר' סעדיה גאון שתרי"ג מצות נכללות בעשרה הדברים [עין לעיל ערך אזהרות ר' סעדיה גאון וס' נחל קדומים להחכם ר' ליל דוקעם צד 8]. אמנים שם הספר ומהברנו נרשם בכ"י בטעות כישמו ספר החיים ומהברנו הנזכר מתוכן וטלשון הספר אעפ' שלא נקרא בשמו הווא ר' אליעזר מגרטיזא בעל הרוקח והואמו שם על ספריו הלכאות האמונה הנמצאה בכ"י מינכן ופירשו על פרשיות התורה הנמצאה בתחום כ"י רוד"א ורוח"ט. ספר החיים הזה המובא בפ" ציוני על התורה ט' ע"ד ויח' ע"ד ומסכים עם כ"י חנ"ל הוא יקר מאד מפני שבוללים בתוכו דברים ומאמרם מר' סעדיה גאון ומר' נסים גאון ומר' באב"ע, אכתוב עליהם לעת מצוא וכאן עתיק איזה דברים מר' נסים גאון וול' בשער ב': ובמה ששאלת לעניין הנמצא בדברי רוזל' ע"ה מן התכות הנה (?) על צורה מה שנחשב עליהם בדבר זה כבר דבר רבנו ישעה [צ"ל סעדיה] זיל' וחויר דברים מכונים ושלמות ובספר התשובה על הטעין גנקרא בלשון ישותually ניתaab אוord עלוי מהחמל סיום [צ"ל כתאב אלרד עלי מתחטט סאקויה] פ' זה ובארו בעינות מפורשות וראיות מקומות שיטויות הספקות ורותות הדמיונות עכ"ל. ר' נסים גאון מביר שם עניין התגלוות האלהה במתן תורה בלי שם נשמיות.

הוספה לكونטראם המניך

אות אמת לר' מאיר בן באן בנסחת ערך 53 ועוד שטנה ערכים, עיין מערכת המחברים. העירוני יידי' החכם ר' שלמה באבנער ני' שא' אפשר לומר שם' אות אמת נדפס בשנת שכ"ה טפנוי שר' מאיר מכיא הגנות ר' יהודה גדרlia על מדרש רבה הנדפס שנ"ד וע"כ ציריך לקרות בשער הספר שנ"ה תחת שכ"ה, אטמן יש לי ני' תשובות בדבר: א' מודיע אמר המחבר בהקדמת ספרו שסדר הגחותיו על מדרש ילקוט בדפוס קושט' ואי'ין בו דפוס ויניציאח וידוע שבשנת שכ"ו נדפס בויניציאח ואס הדרפים ספרו אות אמת שנת שנ"ה ולא שכ"ה איך אפשר להאמין שלא ראה דפוס ויניציאח, כי למא העתיק פ' רשי' על ב' מהגנות ר' ייג' והלא כבר היה נדפס עם פ' אב"א בויניציאח שכ"ז [זה הוא הפרט האמתי טפנוי שבסוף הספר נאמר ותהי השלטתו יומשנ' טז' לכסלו' שנת ומשפטיך כאוד' יצ'א לאף'ק, והוא שכ"ח והחלפת הדפוס היהת י"ר תמו' שנת והרנני'נו היה שכ"ז]. ב' בשער הספר אמר המדרפים יוסף יעבען שה' יזכנו לד/docs כל התלמוד והתחלה דפוס התלמוד בשאלוניקי היהת שנת שכ"ג ואי' אפשר שלא נשלם עוד בשנת שנ"ה אחר ל'ב' השנה, ולצאת מכל המבוקחות הללו לב' אמר שר' מאיר ב'ב' השתמש בהגנות ר' יהודה גדרlia כתוב יד ולא בדפוס ויש לי ב' ראיות לדבר הא' שלא הזכיר פירוש מתנת כהונה הנשלם שנת שט"ד ונדפס עם ההגנות הנ"ל בשאלוניקי, והב' שלא היה מעתיק אותן הינו כבר נדפסות שנה אחת קודם הדפסת ספרו וסוף דבר שנת שכ"ה היה שנת הדפוס של ס' אות אמת, ויעיב ונכוון הדרבה, ונדפס נ'כ פעם שנייה בפרangan שפ"ד בתבנית פאלא.

בהקדמה הנ"ל רב' מאיר אמר שהביא בהרבה מקומות פירוש קצר על מבילתא ספרא וספריו כ' שהוויה נמצוא בבתיו ולא נודע מט' הו.

ועתה אודיע דבר גדור' והוא שר' יהודה גדרlia בעל ההגנות על מדרש רב' מזcur ב', פעמים בראשית דרכו רבת' והוא בר אשי'ת רבת' של ר' מ'שה הדר' שן שהשתמש בו בעל ההגנות ומה שמייא בשם בראשית רבת' מסכים עם כתוב יד רסאפורט אשר דברתי אודותיו בבחמ"ד של' חלק ו' בהקדמת הספר וו ראייה נכוונה ונאמנה אשר אי'ין עליה שום ערעור שכ"י הנ"ל כולל בראשית רבת' של ר' משה הדרישן מראשו ועד סופו!

וזהויר לספר שמות. ציריך להוסיף שהחכם ר' שלמה באבנער ני' העיר על פ' ענפי יהודה במ"ע הלבנון שנה עשרית מהברת ראשונה. מאינץ⁸.

מדרש רביה על התורה וח"מ. שכחתי לציין שם פירוש מאת הרוב ר' נפתלי הגרא ורבי הירצקי בן ר' מנחם ריש מתיבתא דלובו. קראקא שכ"ט⁴ ונמצא בתוך ספרי אוקספורד ובכיתת ידידי החכם ר' שלמה באבער ני". המפרש כתוב בהקדמתו לחמש מגנות כמו שהעתיק לי החכם הנ"ל: והנה קדרני חכם אחד מחכמי מצרים. בפירוש מר' בוקע אוורו בעחרותם, בשני פירושים, ישנים וגמ' חדשים. את האחד חם לדבני שלמה יצחקי, אשר אין מספיק להתריפני לחם חוקי, ובפני השני כיар באורך החיים. ואף כי דבר נכונה, כפי רעת חכמי התחקיר והתקונה, אין ראוי לגור לכל דעתו בעצם וואשונה כו". גם הרבה להעמים על דמי קניינו כו".

הגהות ר' יהודה גדליא לא יכולתי לבורר אם נדפסו ג' על חמיש מגנות, ור' מאיר ב"ב מביא אותן בספרו אותן אמרת בהגחותיו על מדרש ח"מ. ואם לא נדפסו היה בכתבת יד בפני בעל אותן אמרת וו' חיוק לדברי שכתבתי לעיל על שנה הדרסת הספר הזה.

פסקתא דרב כהנא. ציריך להזכיר ני'. ערכיהם האלו:

הערות מאת ר' יעקב רייפטאן במא"ע הכרמל לחכם ר' שמואל יוסף פין שנה שביעית, שנת תרכ"ח ני' 45, וס"ז הערות נדולות מאות ר' מאיר ראנאנוון בט"ע הנ"ל שנה ז' נו' 50 ושנה ח' ני' 5—1. וולנא. והערות מאות החכם ד"ר דוד מלילעדר במא"ע ה שחר שנה ב' תלילא ותשובה ר' שלמה באבער בה שחר משנת תרכ"ב. וויען⁸. תנוומה, שכחתי לציין במדרש הזה הגהות ר' מאיר בן באן בנשתנו, שאלנקי ישכ"ה⁹, פראג שפ"ה. סימתי את מאמר המלואים זה יומ' א' לסדר ולכל בני ישראל היה אום בטושבותם תרלה"ח לפ"ק

סימתי את מאמר המלואים הזה יומ' א' לסדר ולכל בני ישראל היה אום בטושבותם תרלה"ח לפ"ק

^{אכו}

אחרן יULLIENÜK.

uit de overgang. Zoals wij gezegd hebben, is het een belangrijke voorwaarde, dat men van de drie vaders weet dat de eenen omtrent de andere en de ander omtrent de derde kunnen gesproken worden.

B

747.